

VREG

uw gids op de
energiemarkt

Koning Albert II-laan 20 bus 19
1000 BRUSSEL
www.vreg.be

Mededeling van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 7 februari 2017

met betrekking tot privé-distributienetten, directe lijnen en directe leidingen, en
tot opheffing van mededeling MEDE-2011-4

MEDE-2017-01

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Vormen van distributie van elektriciteit of gas	4
2.1. Distributienet.....	4
2.2. Gesloten distributienet	5
2.3. Privédistributienet.....	7
2.4. Directe lijn en directe leiding	10
2.4.1. Directe lijnen – elektriciteit	10
2.4.2. Directe leidingen - aardgas.....	10
2.4.3. Ratio legis	10
2.4.4. Implementatie in Vlaamse regelgeving.....	11
2.4.4.1 Definities.....	11
2.4.4.2 Procedure	12
2.5. Verhouding verschillende vormen van distributie van elektriciteit en aardgas	14
3. Relevante regels voor aanleg directe lijnen en leidingen in Vlaamse regelgeving	19
3.1. Leveringsvergunning (art. 4.3.1. Energiedecreet)	19
3.2. Recht op vrije leverancierskeuze (art. 4.4.1. Energiedecreet)	20
3.3. Apart toegangspunt voor elke woongelegenheden (IV.2.1.4 TRDE/TRDG)	20
3.4. Verbod onderlinge verbinding van netgebruikers (III.5.1.3 TRDE/TRDG)	21
3.5. Regels inzake de aanleg en het beheer van een privédistributienet	22
3.5.1. Aanleg en beheer van privédistributienetten	22
3.5.2. Rechten van de netgebruiker op een privédistributienetten	23
3.5.3. Regularisatie van bestaande, doch verboden privédistributienetten.....	24
3.5.4. Wat bij permanente bewoning op een camping of recreatiedomein?.....	25
3.6. Regels inzake de aanleg van een directe lijn of leiding	26
3.6.1 Definities.....	26
3.6.2 Voorschriften inzake de aanleg	26
3.6.3 Voorschriften inzake het beheer	28
3.7. Technische aansluitingsvoorschriften	28
4. Concrete toepassing van de bovenstaande regels op directe lijnen.....	28
4.1. Decentrale productie met levering aan één afnemer	29
4.1.1. Op eigen site.....	29
4.1.2. Op eigen site.....	32
4.2. Decentrale productie met levering aan meerdere afnemers	33
4.2.1. Op eigen site.....	33
4.2.2. Buiten eigen site.....	39

4.3. Conclusie 39

1. Inleiding

Het Energiedecreet, zoals gewijzigd bij decreet van 8 juli 2011¹, bepaalt enkele regels inzake privé-distributienetten, directe lijnen en directe leidingen.

Bij de aanleg van directe lijnen en leidingen moet echter, naast deze nieuwe regels, ook met andere, al eerder bestaande normen rekening gehouden worden.

In deze mededeling somt de VREG de regels op die relevant zijn bij de aanleg en exploitatie van privé-distributienetten en directe lijnen, en geeft meer uitleg bij de praktische betekenis ervan.

Vervolgens wordt de toepassing van de regels met betrekking tot directe lijnen getoetst aan enkele scenario's: zijn de regels van toepassing of niet? En wat is de impact van de toepassing ervan?

Deze mededeling is een update van de mededeling van 6 september 2011 (MEDE-2011-4) met betrekking tot privé-distributienetten en directe lijnen, en vervangt deze volledig.²

2. Vormen van distributie van elektriciteit of gas

Vooreerst wordt het fenomeen van directe lijnen (en leidingen) gesitueerd als vorm van distributie van elektriciteit (of gas), naast andere vormen van distributie.

2.1. Distributienet

Europa beschouwt elke lijn of leiding of elk net van lijnen of leidingen, via dewelke elektriciteit respectievelijk aardgas wordt gedistribueerd (d.w.z. gebracht tot bij de afnemer), als een **distributienet**.

De Europese richtlijnen bepalen dat voor elk distributienet er een distributienetbeheerder moet zijn (cf. arrest Citiworks van het Hof van Justitie³), die de algemene verplichtingen van elke distributienetbeheerder heeft, zoals omschreven in de Europese Elektriciteits- en Aardgasrichtlijnen.

Alle afnemers aangesloten op het distributienet genieten ook een aantal rechten, opgenomen in de Elektriciteits- en Aardgasrichtlijnen, waarvan het recht op toegang tot het net (= derdentoegang = third party access) één van de belangrijkste is.

---

¹ decreet van 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG, B.S. 16 augustus 2011

² Omdat deze mededeling een actualisatie van een bestaande mededeling betreft, werd deze niet aan een consultatie onderworpen, wat de gangbare procedure is bij de opstelling van mededelingen (cf. onze interne richtlijnen m.b.t. publieke consultaties: [MEDE-2014-04.pdf](#)). De mededeling heeft evenmin als doelstelling een grondige debat aan te zwengelen over de door de regelgeving aangereikte mogelijkheden en gestelde beperkingen met betrekking tot de aanleg van directe lijnen. Dit debat zal eventueel moeten worden gevoerd in het kader van de implementatie van het Europese Energiepakket "[Clean Energy for All Europeans](#)".

³ Arrest van het Europees Hof van Justitie van 22 mei 2008 in de zaak C-439/06 betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend door het Oberlandesgericht Dresden (Duitsland), in de procedure inzake energiebeheer Citiworks AG in tegenwoordigheid van Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft und Arbeit als Landesregulierungsbehörde Flughafen Leipzig/Halle GmbH Bundesgesetz-agentur t/ Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft und Arbeit als Landesregulierungsbehörde. www.curia.eu

Europa aanziet een distributienet waarvan de uitbater niet de algemene verplichtingen van de netbeheerder zou hebben en de afnemer niet alle rechten die hij als afnemer zou moeten genieten volgens de Elektriciteits- en Aardgasrichtlijnen, dus in principe als verboden.

2.2. Gesloten distributienet

De Derde Elektriciteits- en Aardgasrichtlijn voorziet in de mogelijkheid voor de lidstaten om in een bijkomende, bijzondere categorie van distributienetten te voorzien, namelijk de ‘gesloten distributienetten’.

Een gesloten distributienet is een *bijzondere vorm*, namelijk een *subcategorie*, van een distributienet. De criteria om als gesloten distributienet te kunnen worden beschouwd zijn streng, en omstandig omschreven in de Derde Elektriciteits- en Aardgasrichtlijn.

Wat de plichten van **de beheerder** van een gesloten distributienet betreft: zoals de Europese Commissie toelichtte in de explanatory note⁴ blijven de algemene verplichtingen, geldend voor distributienetbeheerders, ook gelden voor de beheerder van een gesloten distributienet: *“Therefore the general obligations that apply to DSOs also cover closed DSOs. In particular, the obligation to grant third-party access to the system also applies to closed DSOs.”*.

Er kunnen weliswaar ontheffingen worden toegekend van enkele in de richtlijnen expliciet opgesomde verplichtingen (bv. geen verplichte voorafgaandelijke goedkeuring van tarieven, geen verplichting om energie aan te kopen voor de dekking van de verliezen en reservecapaciteit volgens transparante marktregels). De overige in de richtlijnen bepaalde verplichtingen van de distributienetbeheerder blijven onverkort geldig voor de beheerders van gesloten distributienetten.

De afnemers aangesloten op een gesloten distributienet moeten in principe ook dezelfde basisrechten kunnen genieten als afnemers aangesloten op de ‘gewone’ distributienetten.

Zo is bevestigd dat derdentoegang van toepassing blijft. Daarmee is meteen ook gezegd dat de vrije leverancierskeuze, als keerzijde van de derdentoegang, blijft gelden. Dit is niet verwonderlijk: het is de kern van het hoger vermelde Citiworks-arrest van het Hof van Justitie, dat de aanleiding was tot de creatie van de mogelijkheid tot aanwijzing van bepaalde netten als gesloten distributienet.

De uitdaging ligt dus in het garanderen van de vrije leverancierskeuze in hoofde van de afnemer⁵, ondanks het feit dat een afnemer op een gesloten distributienet geen rechtstreeks toegangspunt tot het ‘publieke’ distributienet heeft. Anders gesteld: de uitdaging ligt in het feit de derdentoegang tot deze specifieke netten te garanderen. Een leverancier moet elke individuele afnemer in een gesloten distributienet kunnen beleveren.

De reden waarom door Europa voor specifieke netten in een bijzondere regeling werd voorzien, is dat een apart netbeheer in deze situaties noodzakelijk is:

- a) omdat veiligheids- of efficiëntieredenen een apart netbeheer vereisen
- b) omdat het betrokken net voornamelijk dient voor de verdeling van elektriciteit aan de beheerder van het betrokken net.

In deze gevallen achtte de Europese regelgever het opportuun dat de beheerder van het gesloten distributienet vrijgesteld kan worden van distributienetbeheerdersverplichtingen die een onnodige

⁴ Explanatory note ‘Retail markets’, 5.3., p. 11.

⁵ Deze wordt “achterliggende netgebruiker” genoemd in de Vlaamse regelgeving

administratieve belasting zouden vormen, gezien de bijzondere aard van de betrekking tussen de beheerder van het gesloten distributienet en de gebruikers ervan.

In artikel 28 van de Derde Elektriciteitsrichtlijn (idem voor de Aardgasrichtlijn) wordt heel concreet gedefinieerd welke netten in aanmerking kunnen komen om door de Lidstaat aangemerkt te worden als gesloten distributienet. Ook de mogelijke vrijstellingen van verplichtingen voor de beheerders van een gesloten distributienet zijn limitatief opgesomd. Op dat vlak bestaat er geen beleidsvrijheid voor de Lidstaat.

De Vlaamse decreetgever achtte het opportuun de GDN-regeling te implementeren in de Vlaamse regelgeving. De regeling komt erop neer dat in de geografisch afgebakende gebieden waar nu een door de VREG aangeduide distributienetbeheerder het elektriciteits- of aardgasdistributienet beheert, zich een gesloten distributienet kan bevinden.

Drie criteria worden in de richtlijn gedefinieerd en worden ook opgenomen in de definitie van 'gesloten distributienet' in het Energiedecreet:

- 1° het moet gaan om een net op een geografisch afgebakende locatie;
- 2° het moet gaan om een industriële of commerciële locatie of een locatie met gedeelde diensten;
- 3° de exploitatie of het productieproces van de afnemers van het net is om technische redenen of veiligheidsredenen geïntegreerd, of het net distribueert elektriciteit primair naar de eigenaar of exploitant van het net, of zijn verbonden ondernemingen.

Daarnaast moet ook voldaan zijn aan één van volgende twee criteria:

- (1) de exploitatie of het productieproces van de afnemers van het net zijn om technische redenen of veiligheidsredenen geïntegreerd;
- (2) het net distribueert elektriciteit voornamelijk naar de eigenaar of exploitant van het net, of zijn verbonden ondernemingen.

Het gesloten distributienet kan in principe geen huishoudelijke afnemers beleveren. Daar wordt één enkele uitzondering op gemaakt⁶: incidenteel gebruik door een huishoudelijke afnemer die een tewerkstellingsband, of gelijkaardig, heeft met de netbeheerder van het gesloten distributienet is wel toegelaten. Hoe dan ook moet het aantal huishoudelijke afnemers klein, want uitzonderlijk, zijn.

Het is dan ook duidelijk dat gesloten distributienetten geen woonverkavelingen kunnen omvatten, al of niet met decentrale productie, want dit zijn distributienetten waar zich niet louter incidenteel huishoudelijke afnemers bevinden. Hetzelfde geldt voor appartementsgebouwen of elk ander privéterrein (bijv. vakantie- of recreatiepark) waar van het distributienet afgenomen energie doorgeleverd wordt aan huishoudelijke afnemers⁷.

Het Energiedecreet bevat een procedure voor de melding of toelating (naargelang het geval) van gesloten distributienetten. Ook de rechten en verplichtingen van beheerder en gebruikers van het net worden expliciet bepaald. Hier wordt verder niet op ingegaan, aangezien dit buiten de scope van de nota ligt.

---

⁶ zie artikel 28, lid 4, van zowel de Derde Elektriciteits- als de Derde Aardgasrichtlijn

⁷ In die zin is het vreemd dat in de aanhef (punt (30)) van de Derde Elektriciteitsrichtlijn als voorbeeld van potentieel gesloten distributienet wordt genoemd: 'grote campings met geïntegreerde faciliteiten', terwijl zo erg benadrukt wordt dat een gesloten distributienet geen huishoudelijke afnemers mag bevatten. Het lijkt dan ook niet te rijmen met de tekst van de richtlijn zelf dat campings onder de kwalificatie van gesloten distributienetten zouden kunnen ressorteren, net om de reden van de aanwezigheid van huishoudelijke afnemers.

2.3. Privédistributienet

Naast het ‘publieke’ distributienet en gesloten distributienetten zijn er ook privédistributienetten.

Via een privédistributienet wordt elektriciteit of aardgas gedistribueerd naar zogenaamde ‘achterliggende afnemers’⁸.

De Europese regelgever verbiedt, impliciet maar duidelijk, het bestaan van privédistributienetten. Dit volgt immers uit het hogervermelde arrest Citiworks. De Europese regelgever heeft alleen voor een heel specifieke vorm van distributienetten voorzien in een (lichte) versoepeling van de verplichtingen die gelden voor elke distributienetbeheerder, namelijk daar waar een optimale efficiëntie van een geïntegreerde energievoorziening, waarbij specifieke exploitatienormen nodig zijn, gewaarborgd moet worden, of waar het net primair ten behoeve van de eigenaar van het net wordt gehandhaafd, en gaf daar de naam ‘gesloten distributiesysteem’ aan. Elke andere vorm van distributienet, waarbij de beheerder niet de verplichtingen zou hebben van een distributienetbeheerder, en waarop geen derdentoegang zou bestaan, is in de ogen van de Europese regelgever verboden.

Naast het feit dat het systeem van gesloten distributienetten een oplossing biedt voor een beperkt aantal privénetten, namelijk deze die aan de strenge kwalificatievereisten ervan voldoen, bleef echter nog het probleem van alle overige privénetten bestaan, zoals winkelcentra, bedrijventra, regionale luchthavens, vakantieparken, jachthavens, campings, appartementsgebouwen, rusthuizen, studentenflats en –koten, verhuurde garageboxen... waarbij de bewoners geen eigen toegangspunt hebben tot het distributienet,

Er is destijds (toen de derde richtlijnen nog in opmaak waren) een voorstel uitgegaan van ERGEG⁹ met vraag naar “vrijstelling voor systemen van minder belang in termen van concurrentie om te worden geïntegreerd in het hangende amendement van de richtlijnen”. Daarin kwam de problematiek van bepaalde (privé)netten ter sprake, en werd (onder meer) verwezen naar de situaties van bejaardentehuizen, campings en volkstuintjes. Dit voorstel werd echter niet geïmplementeerd in de richtlijnen.

Als werkelijk elke vorm van privédistributienet verboden is, leidt dat echter tot absurde situaties.

Wat immers met bijvoorbeeld (studenten)kamers, rusthuizen of vakantiewoningen: moeten studenten in hun studentenkamer, rusthuisbewoners, en zelfs vakantiegangers op het vakantiedomein, vrij hun leverancier kunnen kiezen? Moeten de uitbaters van deze ‘netten’ hun tarieven en voorwaarden voor toegang tot hun net bekendmaken? Er kan hier geopperd worden dat de ratio legis van de vrijstellingsmogelijkheden voor gesloten distributienetten, namelijk dat het opleggen van alle netbeheerdersverplichtingen een onnodige administratieve belasting vormt gezien de bijzondere aard van de betrekking tussen de netbeheerder en de gebruikers van dit net, nog veel meer opgaat. Of zoals ERGEG het leek te willen omschrijven: het gaat om netten van minder belang in termen van concurrentie.

⁸ In Energiedecreet gedefinieerd als ‘de natuurlijke persoon of rechtspersoon die elektriciteit of aardgas afneemt van een gesloten distributienet of een privédistributienet’ Een achterliggende netgebruiker is gedefinieerd als: ‘natuurlijke persoon of rechtspersoon die elektriciteit of aardgas injecteert op of afneemt van een gesloten distributienet of een privédistributienet’

⁹⁹ Formeel overlegorgaan van Europese Commissie met Europese regulatoren van elektriciteit en gas (opgeheven)

Om die bezorgdheid te ondervangen voorzag de Vlaamse decreetgever tóch in de mogelijkheid van de aanleg en het beheer van dergelijke privé-distributienetten.

Een privé-distributienet is gedefinieerd als *elke elektriciteitslijn, elke aardgasleiding of elk net voor distributie van elektriciteit of aardgas dat niet wordt uitgebaat door een door de VREG aangewezen distributienetbeheerder noch door de beheerder van het plaatselijk vervoernet, en dat geen gesloten distributienet, directe lijn of directe leiding is* (art. 1.1.3, 101°/1 Energiedecreet).

De aanleg of het beheer van een privé-distributienet is **principiële verboden** (art. 4.7.1, §1 Energiedecreet), maar er is voorzien in **twee uitzonderingen** op dat verbod (art. 4.7.1, §2 Energiedecreet).

1) *Breder dienstverleningspakket*

Bij de huur van een vakantiehuisje, het kamperen op een camping, de huur van een studentenkamer, het huren van een standplaats op een markt, evenement, kermis, en dergelijke meer, neemt men als afnemer een dienst af van een partij die een toegangspunt heeft tot het distributienet, en is het afnemen van energie van deze partij een inherent en ondergeschikt element van de afgenomen dienst. De energie wordt hem doorgeleverd. We noemen deze netten "privé-distributienetten in het kader van een 'breder dienstverleningsverband'".

De levering van energie is inherent, en slechts ondergeschikt, aan de levering van de dienst.

Privé-distributienetten voor de levering van elektriciteit of gas als inherente en ondergeschikte dienst van een bredere dienstverleningspakket moeten omwille van praktische redenen toegestaan worden en uitgebaat kunnen worden door een andere partij dan de distributienetbeheerder van het betrokken gebied waarin dit net is gelegen.

Gezien het ondergeschikte en inherente aspect van de energielevering bij deze toegestane distributienetten is het immers niet aangewezen om de beheerder ervan te verplichten grote investeringen te ondernemen om de afnemers aangesloten op zijn net de rechten, opgenomen in de richtlijnen (o.a. vrije leverancierskeuze), noch de openbaardienstverplichtingen opgenomen in de Vlaamse energiewetgeving, te waarborgen.

2) *Laadpunten voor voertuigen*

De tweede uitzondering op het principiële verbod zijn de laadpunten voor voertuigen: dit zijn geen distributienetten waarbij de levering van elektriciteit of gas inherent en slechts ondergeschikt is aan het totale dienstenpakket dat geleverd wordt, maar ook hier is de creatie van publiek toegangspunt per laadpunt niet opportuun.

De uitzonderingen op het principiële verbod zijn als volgt te verantwoorden: in sommige gevallen is het onvermijdelijk of gewoon opportuun dat elektriciteit verdeeld wordt naar bepaalde afnemers terwijl deze afnemers geen eigen toegangspunt hebben op het 'publieke' distributienet of een gesloten distributienet. Het opleggen van dezelfde rechten en plichten bij deze toegestane privé-distributienetten als voor 'publieke' of gesloten distributienetten, zou tot grote kosten leiden voor de betrokken beheerder van het net en dus uiteindelijk ook voor de afnemer die erop is aangesloten. De bestaande situatie wordt door de meeste afnemers aangesloten op dit privé-distributienet ook niet als onredelijk beschouwd.

De Raad van State oordeelde dat hij niet anders kon dan vaststellen dat de ontworpen regeling voor privé-distributienetwerken op gespannen voet staat met de richtlijnen die ertoe strekken voor de elektriciteits- en gasmarkt een alomvattende regeling uit te werken, maar blijkt begrip te vertonen voor de redenen hiervoor, waar zij stelt dat het eindoordeel hieromtrent het Hof van Justitie toekomt.

De reden voor deze uitzonderingen op het verbod van privé-distributienetten valt te lezen in de Memorie van Toelichting bij het decreet van 8 juli 2011¹⁰, punt 2.6.3:

Tot op heden bevonden de privé-distributienetten zich in Vlaanderen in een juridisch vacuüm. Dit terwijl er diverse bestaande distributienetten zijn voor de levering van elektriciteit en gas aan afnemers, die niet uitgebaat worden door de door de VREG aangewezen netbeheerder van het betrokken gebied. Het is op dit moment niet duidelijk welke rechten en plichten gelden voor de beheerders van deze privé-distributienetten en de afnemers die zijn aangesloten op deze netten. Een uitwerking van een Vlaamse regeling voor privé-distributienetten dringt zich dan ook op.

Een privé-distributienet wordt gedefinieerd als een elektriciteitslijn, aardgasleiding of net voor distributie van elektriciteit of aardgas aan één of meerdere afnemers, dat niet wordt uitgebaat door een door de VREG aangewezen distributienetbeheerder en dat geen gesloten distributienet, directe lijn of leiding is.

Daarmee wordt duidelijk gemaakt dat het om een restcategorie gaat: alles wat niet tot het ‘publieke’ distributienet behoort, dat niet aangeduid is als gesloten distributienet of geen toegelaten directe lijn of leiding is, is een privé-distributienet.

Het privé-distributienet is via één punt aangesloten op het distributienet, en distribueert dan verder elektriciteit of aardgas naar zogenaamde ‘achterliggende afnemers’, een begrip dat aldus ook wordt opgenomen en gedefinieerd in het Energiedecreet.

Op heden bestaan dergelijke distributienetten in winkelcentra, bedrijventra, regionale luchthavens, vakantieparken, jachthavens, campings, appartementsgebouwen waarbij de bewoners geen eigen toegangspunt hebben tot het distributienet, rusthuizen, studentenflats en -koten, verhuurde garageboxen enzovoort.

Gezien de risico's verbonden aan het ontstaan van distributienetten parallel aan de bestaande ‘publieke’ distributienetten (zie hoofdstuk 2.6.1, b)) wordt de aanleg en uitbating van een privé-distributienet principieel verboden. In sommige gevallen is het echter onvermijdelijk of gewoon opportuun dat elektriciteit verdeeld wordt naar bepaalde afnemers terwijl deze afnemers geen eigen toegangspunt hebben op het ‘publieke’ distributienet of een gesloten distributienet. Bij de huur van een vakantiehuisje, het kamperen op een camping, de huur van een studentenkamer, het huren van een standplaats op een markt, evenement, kermis, en dergelijke meer, neemt men als afnemer een dienst af van een partij die een toegangspunt heeft tot het distributienet, en is het afnemen van energie van deze partij een inherent en ondergeschikt element van de afgenomen dienst. De energie wordt hem doorgeleverd. We noemen deze netten “privé-distributienetten met een ‘breder dienstverleningsverband”.

---

¹⁰decreet van 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG

De aanleg en het beheer van privé-distributienetten wordt geregeld door het Energiedecreet: zie verder onder punt 3.5.

2.4. Directe lijn en directe leiding

Ten slotte zijn er ook **directe lijnen en directe leidingen**.

2.4.1. Directe lijnen – elektriciteit

De **Elektriciteitsrichtlijn** (art. 34) bepaalt dat de lidstaten maatregelen moeten nemen om het mogelijk te maken dat

- a) alle op hun grondgebied gevestigde elektriciteitsproducenten en bedrijven die elektriciteit leveren, hun eigen vestigingen, dochterondernemingen en in aanmerking komende afnemers via een directe lijn kunnen leveren, en
- b) alle in aanmerking komende afnemers die op hun grondgebied gevestigd zijn, via een directe lijn kunnen worden bevoorrad door een producent en door een bedrijf dat elektriciteit levert

De lidstaten moeten objectieve en niet-discriminerende criteria vaststellen voor de toekenning van vergunningen voor de aanleg van directe lijnen.

De mogelijkheid van elektriciteitslevering via een directe lijn moet de mogelijkheid tot het sluiten van een leveringscontract (en dus de vrije leverancierskeuze / derdentoegang) onverlet laten (!).

Ook wordt bepaald dat de lidstaten de aflevering van een vergunning voor de aanleg van een directe lijn afhankelijk kunnen stellen van een weigering van toegang tot het distributienet, of van de opstart van een geschillenbeslechtsprocedure.

De aanleg van een directe lijn kan worden geweigerd als dit de rechten op openbaardienstverplichtingen en de bescherming van de afnemer schendt.

2.4.2. Directe leidingen - aardgas

De Derde **Aardgasrichtlijn** (art. 38) bepaalt dat de lidstaten maatregelen moeten nemen om het mogelijk te maken dat

- a) de op hun grondgebied gevestigde aardgasbedrijven via een directe leiding kunnen leveren aan de in aanmerking komende afnemers, en
- b) elke in aanmerking komende afnemer die op hun grondgebied gevestigd is, via een directe leiding kan worden bevoorrad door een producent en door een aardgasbedrijf.

Als een toestemming door de lidstaat vereist is voor de aanleg of exploitatie van directe leidingen, moet de lidstaat daartoe objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria vaststellen.

Ook hier (net als bij directe lijnen) wordt bepaald dat de lidstaten de aflevering van een vergunning voor de aanleg van een directe leidingen afhankelijk kunnen stellen van een weigering van toegang tot het distributienet, of van de opstart van een geschillenbeslechtsprocedure.

Directe leiding wordt in de Derde Aardgasrichtlijn gedefinieerd als *aardgaspijpleiding ter aanvulling van het stelsel van systemen*.

2.4.3. Ratio legis

Het creëren van de mogelijkheid tot aanleg van directe lijnen en directe leidingen vindt zijn oorsprong in de nood aan **bevoorradingszekerheid**.

Het belangrijke recht op toegang tot de distributienetten (TPA) impliceert het vermijden van het ontstaan van parallelle netten, zoals ook directe lijnen, maar in de gevallen waarin de toegang tot de netten voor een afnemer niet mogelijk is, of geweigerd wordt (en voor deze toegang is aansluiting vereist) moet een alternatief gevonden worden voor de afnemer die energie wenst af te nemen, om zijn bevoorrading terzake te verzekeren. In dergelijk geval is het, met de bevoorradingszekerheid voor ogen, voor de hand liggend dat de aanleg van een directe lijn/leiding als alternatief mogelijk gemaakt wordt. De aanleg van een directe lijn/leiding is dus een alternatief voor de toegang tot (via aansluiting op) het distributienet, **waarbij de toegang tot het distributienet het principe is, en de aanleg van een directe lijn de uitzondering**.

2.4.4. Implementatie in Vlaamse regelgeving

Het decreet ter omzetting van het zogenaamde Derde Energiepakket¹¹ (Europese regelgeving) werd aangegrepen om een betere regeling inzake directe lijnen en leidingen uit te werken. Tot dan bepaalde alleen art. 4.5.1 van het Energiedecreet iets over de aanleg van directe lijnen en leidingen, maar bij gebrek aan uitvoeringsbesluit is dit altijd dode letter gebleven.

2.4.4.1 Definities

ELEKTRICITEIT

Een **directe lijn** werd gedefinieerd als een elektriciteitslijn met een nominale spanning die gelijk is aan of minder is dan 70 kilovolt, die een productie-installatie met een afnemer verbindt (definitie bepaald in art. 1.1.3, 26° Energiedecreet).

Het is belangrijk deze definitie, die afwijkt van de Europese definitie, nader te verklaren:

Artikel 2 (15) van de Derde Elektriciteitsrichtlijn definieert directe lijn als volgt: *“Een elektriciteitslijn (of geheel van elektriciteitslijnen) die een geïsoleerde productielocatie met een geïsoleerde afnemer verbindt, of een elektriciteitslijn die een elektriciteitsproducent en een elektriciteitsleverancier met elkaar verbindt om hun eigen vestigingen, dochterondernemingen en in aanmerking komende afnemers direct te bevoorraden.”*

De Europese regelgever ziet als directe lijn dus de verbinding tussen producent en afnemer. Dit is een verbinding die door een private partij, en dus niet door de distributienetbeheerder, wordt aangelegd. Dit kan gaan om een lijn die al dan niet een connectie met het distributienet heeft: de mogelijkheid van connectie met het net wordt niet uitgesloten.

De definitie die de Vlaamse decreetgever van directe lijn (zie hoger) is bewust niet identiek aan de Europese definitie. Dit omdat deze definitie niet duidelijk is en het is niet aangewezen om een regelgeving op te bouwen rond onduidelijke termen.

Waarom bijvoorbeeld, in de Europese definitie van directe lijn, het onderscheid gemaakt wordt tussen enerzijds connectie met het net, en anderzijds niét (cfr. woordgebruik ‘geïsoleerd’), zonder dat daar gevolgen aan verbonden worden, is totaal onduidelijk. Aangezien het onderscheid tussen een geïsoleerde producent en een geïsoleerde afnemer enerzijds, en de overige in de definitie

¹¹ decreet van 8 juli 2011, zie vorige voetnoot

beschreven situaties, blijkbaar geen enkel belang heeft, wordt een vereenvoudigde definitie voorgesteld, die wel de bedoeling heeft dezelfde inhoud te hebben.

Omdat de Europese definitie niet alleen *omslachtig* is, maar ook een *onduidelijke draagwijdte* heeft en daarmee tot rechtsonzekerheid kan leiden, werd vooral gezocht naar wat de Europese regelgever ermee trachtte te bedoelen, om daarna enkel dit weer te geven in de definitie die in het Energiedecreet zal worden weergegeven.

De essentie van de definitie lijkt alleen maar te zijn dat een directe lijn een lijn is tussen producent en afnemer. Daarom is directe lijn gedefinieerd als elektriciteitslijn die een productie-installatie met een afnemer verbindt, waarbij dan wel nog de nominale spanning is toegevoegd om enkel die lijnen te vatten die binnen de bevoegdheid van de Vlaamse regelgever vallen.

AARDGAS

Een **directe leiding** is elke leiding voor aardgasdistributie die geen deel uitmaakt van een aardgasdistributienet (definitie bepaald in art. 1.1.3, 27° Energiedecreet).

De Vlaamse definitie ligt dus in de lijn van de definitie uit de Derde Aardgasrichtlijn: *aardgaspijpleiding ter aanvulling van het stelsel van systemen.*

2.4.4.2 Procedure

De aanleg van directe lijnen en leidingen is in een beperkt aantal gevallen toegelaten; in andere gevallen is een toelating van de VREG vereist (artikel 4.5.1 van het Energiedecreet). Bij het beoordeling van de aanvraag houdt de VREG rekening met de risico's inzake inefficiëntie, de risico's inzake veiligheid, de impact op de nettarieven en de waarborg van de rechten van afnemers. Een eventuele weigering van aansluiting op het net door de betrokken netbeheerder, of een gebrek aan aanbod tot aansluiting of toegang op het net tegen redelijke economische of technische voorwaarden, is ook een element dat meespeelt in de beoordeling, wat logisch is gezien de directe lijn of leiding de bevoorradingszekerheid van de afnemer beoogt.

Concreet: de aanleg van directe lijnen en leidingen op "eigen site" is toegestaan zonder dat een toelating van de VREG vereist is. De risico's die de aanleg teweegbrengen, worden in dat geval dus niet afgewogen.

Het begrip 'eigen site' wordt expliciet gedefinieerd, wat uiteraard vereist is gezien het een cruciaal onderscheid maakt tussen directe lijnen die zonder toelating kunnen worden aangelegd en directe lijnen die aan een toelating van de VREG onderworpen zijn.

Onder 'eigen site' wordt begrepen: *"het kadastrale perceel of de aansluitende kadastrale percelen van dezelfde natuurlijke persoon of rechtspersoon als eigenaar, opstalhouder of concessiehouder"*. (art. 1.1.3, 30°/1 van het Energiedecreet).

Door de aflijning van het begrip 'eigen site' wordt de omvang van de categorie van directe lijnen en leidingen, die zonder de bijzondere vereiste van voorafgaande toestemming van de VREG aangelegd mogen worden, bewust beperkt gehouden.

De situaties die hiermee gevat worden, betreffen bijvoorbeeld de installatie van fotovoltaïsche panelen op het dak van een gebouw.

De reden voor de “vrijstelling” van toelatingsvereiste voor directe lijnen en leidingen gesitueerd op ‘eigen site’ ligt in het feit dat de decreetgever oordeelde dat het vervullen van formaliteiten met het oog op het verkrijgen van een toelating niet opweegt tegen de risico’s die deze lijnen of leidingen teweegbrengen, die verwacht werden onbestaand of minimaal te zijn.

De aanleg van nieuwe directe lijn of leiding buiten de eigen site heeft potentieel echter meer kans op het doen ontstaan van de risico’s, waardoor een voorafgaande beoordeling van deze risico’s door de VREG, en zo nodig een weigering van de toelating, aan de orde is.

In de memorie van toelichting werd de toelatingsvereiste als volgt toegelicht:

“Vaak wordt gesteld dat veel projecten met betrekking tot decentrale productie, bij aansluiting op het distributienet, niet rendabel zouden zijn. Er wordt echter geoordeeld dat waar het bouwen van productie-installaties op basis van hernieuwbare energiebronnen of wkk-technologie (warmtekrachtkoppeling) wenselijk is, maar de drempel hiervoor te hoog is door een gebrek aan winstgevendheid, dit gebrek aan winstgevendheid veeleer gecompenseerd moet worden door steunmaatregelen, dan door de toelating tot aanleg van (site-overschrijdende) directe lijnen, waarmee de distributietarieven, en daarmee de solidariteit tussen netgebruikers, worden ontlopen (ontwijkingsgedrag), er ook risico’s inzake veiligheid, exploitatie, en efficiëntie kunnen ontstaan, en de rechten van afnemers niet altijd gewaarborgd zijn. De haalbaarheid en rendabiliteit van hernieuwbare energieprojecten kan immers, zoals ook gesuggereerd door de SERV en Minaraad in hun advies bij het ontwerp van decreet, beter verzekerd blijven via een actualisatie en betere afstemming met de onrendabele toppen en wijzigingen in de financiering en tariefstructuren voor de aanrekening van allerhande kosten en een herdenking van de wijze waarop netten kunnen worden aangelegd.” <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2010-2011/g1147-1.pdf>

De SERV en Minaraad verwoordden¹² het als volgt:

Ontwijkgedrag beter bewaken

De raden wensen het belang van aandacht voor het gevaar op ontwijkgedrag te beklemtonen⁸. Dit gevaar is in grote mate aanwezig op distributienetten die aangesloten zijn op het “publieke” distributienet en waarbij op dit distributienet een productie-installatie is aangesloten en het publieke distributienet wordt gebruikt als back-up voor de periodes waarin de productie-installatie stil ligt of niet voldoende produceert om hun verbruik te dekken. Het gevolg kan volgens de memorie van toelichting zijn dat als de decentrale productie een zodanige vaart neemt dat uiteindelijk maar een beperkt aantal afnemers nog elektriciteit afneemt via het publieke distributienet (en de rest ofwel zelf via zonnepanelen produceert of afneemt via eigen distributienetten met decentrale productie erop), enkel die afnemers zullen moeten instaan voor alle kosten verbonden aan het beheer van het publieke distributienet (tenzij de financiering anders wordt geregeld dan vandaag het geval is).

[...]

¹² Advies bij voorontwerp van decreet omzetting EU-richtlijnen derde Europese energiepakket, Parl St. VI. Parl. 2010-2011, 1147/1

Het voorontwerp mag dus de efficiëntie en solidariteit inzake financiering van de netten en sociale en ecologische openbare dienstverplichtingen niet op de helling zetten. De raden vragen tevens dat de VREG en/of VEA periodiek zouden rapporteren over de oorzaak, aard en omvang van ontwijkgedrag op de Vlaamse elektriciteitsmarkt, en indien nodig maatregelen zouden voorstellen. Dit impliceert onder meer een goede beschrijving van de situatie en een oplistings van de problemen zodat in overleg met alle relevante actoren een adequate en gedragen regeling kan worden uitgewerkt en kan worden bijgestuurd indien noodzakelijk.

2.5. Verhouding verschillende vormen van distributie van elektriciteit en aardgas

Volgens de Europese regelgever moet er voor elk distributienet een distributienetbeheerder zijn (cf. arrest Citiworks¹³), die de algemene verplichtingen van elke distributienetbeheerder heeft, zoals omschreven in de Europese Elektriciteits- en Aardgasrichtlijnen.

Alle afnemers aangesloten op het distributienet genieten ook een aantal rechten, opgenomen in de Elektriciteits- en Aardgasrichtlijnen, waarvan het recht op toegang tot het net (= derdentoegang = third party access) één van de belangrijkste is.

Het gesloten distributienet is een bijzondere vorm van een distributienet, namelijk een distributienet dat voldoet aan een aantal criteria en waarvan de beheerder ontheven kan worden van een aantal netbeheerdersverplichtingen.

De mogelijkheid tot aanleg van een directe lijn en directe leiding moet door een lidstaat voorzien zijn vanuit de bezorgdheid van de bevoorradingszekerheid van de afnemer, maar kan door die lidstaat beperkt of geweigerd worden.

De Europese regelgever kent het fenomeen van privé-distributienetten niet.

Dit alles is in de Vlaamse regelgeving vertaald als volgt: voor elk net dat dient voor distributie van elektriciteit en/of aardgas in een bepaald gebied, moet een beheerder worden aangeduid door de VREG. Dit is de zgn. 'publieke' distributienetbeheerder.

Deze netbeheerders hebben in principe een monopolie op de distributie van elektriciteit en aardgas in het betrokken gebied.

Elke andere vorm van distributie van elektriciteit of aardgas betreft een uitzondering op dit principe van distributie van elek/gas via een publiek distributienet.

principe	uitzonderingen
distributienet	Gesloten distributienet
	Privédistributienet
	Directe lijn / directe leiding

Door het toekennen van een monopolie aan een distributienetbeheerder (en dus het verbieden of beperken van parallelle vormen van distributie) wordt een aantal belangrijke risico's beperkt:

¹³ Cf. supra

1° risico's inzake inefficiëntie:

De bouw van parallelle distributienetten wordt vermeden en er wordt gewaarborgd dat het bestaande distributienet zo efficiënt mogelijk wordt gebruikt.

De verplichtingen van toepassing op beheerders van distributienetten en de rechten voor de afnemers aangesloten op deze netten, zoals voorzien in de richtlijnen en het Energiedecreet, vergen aanzienlijke investeringen (o.a. bouw en operationeel beheer van toegangsregisters, communicatie via EDIEL-berichtenverkeer, omvorming distributienet naar slimme netten enzovoort). De tendensen in de sector van de elektriciteits- en gasdistributie (o.a. creatie van werkmaatschappijen, opgaan van gemeentelijke regies in grotere netbeheerders enzovoort) wijzen erop dat deze investeringen best via schaalvergroting kunnen worden opgevangen. Het ontstaan van diverse distributienetten, naast de netten van de door de VREG aangewezen distributienetbeheerders, is hiermee niet te rijmen. Dergelijke ontwikkelingen leiden tot hogere kosten die in fine via de distributietarieven aan de afnemers en producenten worden doorgerekend.

Ook het toezicht op de naleving door de beheerders van de distributienetten van de door de richtlijnen opgelegde verplichtingen door de VREG wordt bemoeilijkt in geval van een stijging van het aantal beheerders van distributienetten.

Tot slot creëert het ook een bijkomende drempel voor leveranciers, in de mate dat ze toegang moeten verkrijgen tot meerdere netten om hun afnemers te bevoorraden, en dat de toegang niet onder gelijke voorwaarden geschiedt (bijv. verschillende tarieven) bij de verschillende netbeheerders;

2° risico's inzake veiligheid en exploitatie:

- de aanleg van een elektrische of gasleiding over openbaar domein vereist de naleving van een aantal verplichtingen rond veiligheid (o.a. aanvragen nodige vergunningen, nagaan ligging andere nutsvoorzieningen op kruising van de leiding en het openbaar domein, registratie ligging ervan in KLIP (Kabel- en Leidinginformatieportaal) en dergelijke meer enzovoort). De door de VREG aangewezen netbeheerders beschikken in ieder geval over de hiertoe benodigde expertise, aangezien zij deze registratiesystemen veelvuldig dienen te gebruiken, wat minder het geval is bij "occasionele" leidingbeheerders. Daarnaast is er ook een betere afstemming mogelijk inzake de uitvoering van werkzaamheden tussen de "publieke" netbeheerders en de andere beheerders van utiliteitsvoorzieningen;
- in geval van het ontstaan van distributienetten die zijn aangesloten zijn op het "publieke" distributienet, loopt de door de VREG aangewezen netbeheerder ook risico's inzake het beheer van zijn eigen net: hij heeft in die situatie geen zicht op de opbouw van, de situatie op en het beheer van het distributienet dat in handen is van de derde, wat natuurlijk een potentieel risico betekent voor de performantie en zekerheid van zijn eigen distributienet. Om het beheer van al deze netten op elkaar af te stemmen zijn bijkomende contractuele afspraken vereist;

3° het waarborgen van de rechten van afnemers:

De rechten voor afnemers die aangesloten zijn op een distributienet in handen van een derde zijn moeilijker en duurder te waarborgen dan voor gewone distributienetten.

Het gaat om rechten of aspecten zoals het recht op sociale openbaredienstverplichtingen, rechten inzake de kwaliteit van dienstverlening bij stroomonderbrekingen, het toezicht op de hoogte van de hun aangerekende prijzen en tarieven, praktische uitwerking van het recht op vrije leverancierskeuze enzovoort.

De plichten opgelegd aan de 'publieke' distributienetbeheerders (o.a. waarborgen vrije leverancierskeuze, sociale openbaredienstverplichtingen, de uitwisseling van meterstanden en klant- en aansluitingsgegevens met leveranciers, bij voorkeur via het daartoe bestemde elektronisch berichtenverkeer enzovoort) ook opleggen aan de beheerder van een distributienet dat niet behoort tot het 'publieke distributienet' is niet evident en vergt vooral grote investeringen.

De afnemers die op deze netten zijn aangesloten geen recht geven op hun door de richtlijn toegekende rechten, zoals o.a. vrije leverancierskeuze, is evenwel ook geen optie (cfr. arrest Citiworks), of toch slechts enkel in zeer beperkte gevallen;

4° risico inzake ontwijkingsgedrag:

Een vierde risico verbonden aan het bestaan van bijkomende distributienetten, naast de bestaande ‘publieke’ netten, is het risico op ontwijkingsgedrag.

Partijen vertonen ontwijkingsgedrag indien ze zich economische baten weten toe te eigenen zonder dat ze in de kosten meedelen, of dat ze gegeven een bepaalde baat hun inspanningen of andere kosten proberen te minimaliseren.

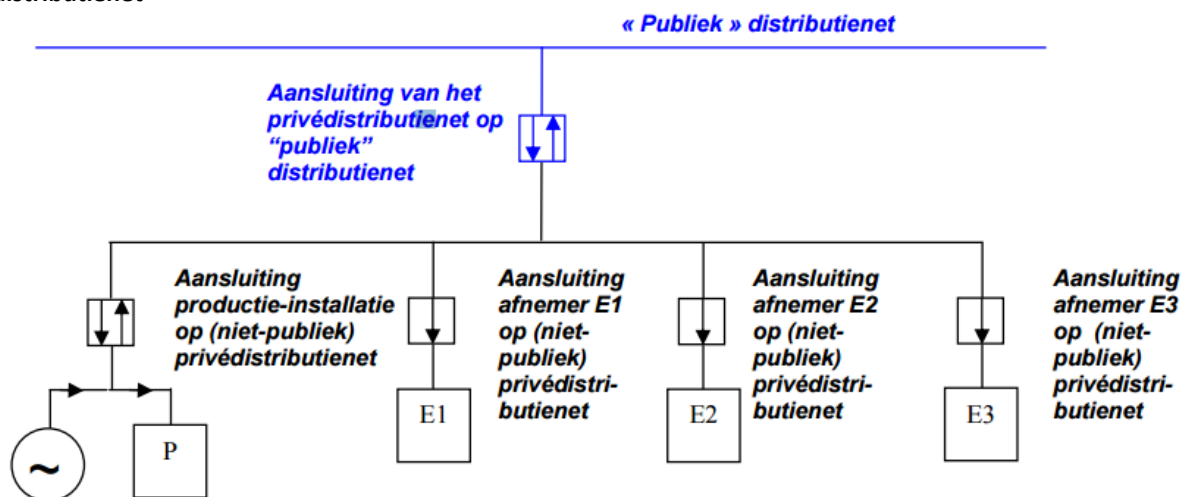
In deze is er vooral een gevaar dat bepaalde afnemers “genieten” van de baten aangeboden door de beheerder van het ‘publieke’ distributienet, doch er alles aan doen om niet of minder bij te dragen aan de kosten voor dit ‘publieke’ distributienet, met name door minder of geen distributietarieven te betalen.

Dit gevaar voor ontwijkingsgedrag is in grote mate aanwezig op distributienetten die aangesloten zijn op het ‘publieke’ distributienet en waarbij op dit distributienet een productie-installatie is aangesloten.

De afnemers op dat distributienet zullen immers steeds back-up wensen van het publieke distributienet voor de periodes waarin de productie-installatie stil ligt of niet voldoende produceert om hun verbruik te dekken. Indien de afnemers op het privé-distributienet deze back-up niet nodig hebben en het privé-distributienet daardoor niet aangesloten zou zijn op het distributienet (eilandwerking) of wel aangesloten zou zijn, maar niet gedimensioneerd op het mogelijke optreden als back-up, is daar natuurlijk geen gevaar voor.

Een dergelijk distributienet zal er schematisch gezien als volgt uitzien:

Schema 1: Distributie van elektriciteit opgewekt via een productie-installatie via een privé-distributienet waarop verschillende afnemers zijn aangesloten, en dat op zijn beurt is verbonden met het ‘publieke’ distributienet

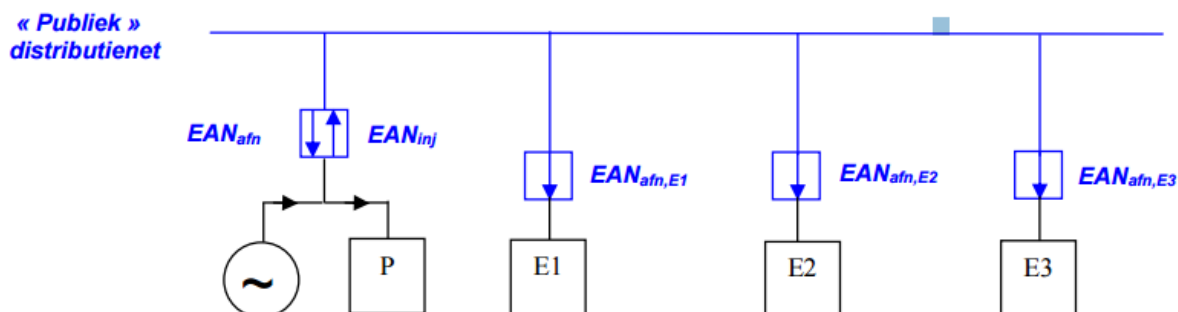

Schema 1

De situatie in bovenstaand schema 1 moet worden vergeleken met het ‘klassieke’ schema waarin de productie-installatie is aangesloten op het publieke distributienet, net zoals de afnemers die de elektriciteit die door deze productie-installatie wordt opgewekt, willen afnemen

Schema 2: Distributie van elektriciteit opgewekt via een productie-installatie via het 'publiek' distributienet aan afnemers die op het 'publiek' distributienet zijn aangesloten

Schema 2

De situatie in schema 2 is de 'klassieke situatie'. De productie-installatie wordt aangesloten op het 'publieke' distributienet. Er zijn afzonderlijke tellers voor de injectie en de afname op het distributienet. De afnemers die elektriciteit willen afnemen van de producent/ leverancier in kwestie zijn eveneens aangesloten op het distributienet (zelfs als ze zich in de nabijheid van de productie-installatie bevinden). De afnemers die in deze figuur elektriciteit afnemen van de decentrale producent/leverancier via het distributienet, betalen voor dit verbruik nettarieven per kWh afgenomen elektriciteit, naast een vergoeding op basis van het onderschreven vermogen. De producent betaalt eveneens nettarieven per kWh afgenomen elektriciteit (voor hulpverbruik bijvoorbeeld), en in de huidige situatie ook injectietarieven voor de in het net geïnjecteerde elektriciteit. In deze situatie wordt alle geproduceerde elektriciteit op het distributienet gezet en alle verbruikte elektriciteit wordt van het distributienet afgenomen. Voor iedere kWh worden bijgevolg nettarieven betaald. In de situatie, uitgebeeld in schema 1, worden enkel nettarieven betaald voor de netto op het publieke distributienet geïnjecteerde hoeveelheid elektriciteit (= enkel indien vraag op het niet-publieke distributienet < productie op het niet-publieke distributienet) en voor de via het 'publieke' distributienet afgenomen elektriciteit (bij stilstand van de productie-installatie of indien de vraag op het niet-publieke distributienet > dan de productie op het niet-publieke distributienet).

Het onderscheid tussen de te betalen nettarieven in schema 1 en schema 2 is zeer groot. Schema 1 is zeker voordeliger voor decentrale producent en – minstens financieel – ook voor de afnemers van de elektriciteit van deze productie-installatie (op voorwaarde dat de producent bereid is dit voordeel met hen te delen).

De aanpassingen die een netbeheerder moet maken om een decentrale productie-installatie aan te sluiten in schema 1 ten opzichte van schema 2 zijn echter niet zo groot. De netbeheerder moet zijn net in schema 1 versterken om tijdens piekmomenten als back-upcapaciteit te kunnen dienen (dus bij stilstand van de productie-installatie of indien de vraag op het privé-distributienet > dan de productie op het privé-distributienet). In schema 2 moet hij zijn net zo versterken dat dit permanent de voorziene injectie en afname kan verwerken. Het verschil in te betalen nettarieven tussen schema 1 en schema 2 is in dat opzicht belangrijker dan de extra kosten die gemaakt moeten worden om de productie-installatie aan te sluiten.

Indien meer en meer decentrale productie-installaties op het distributienet worden aangesloten in de vorm uitgebeeld in schema 1, zal er steeds minder en minder nettarief worden betaald aan de 'publieke' distributienetbeheerder. Deze daling aan inkomsten, waartegen geen lagere kosten staan

gezien in grootteorde dezelfde kosten gemaakt moeten worden om de productie-installatie aan te sluiten in de vorm van schema 1 als schema 2, zal de distributienetbeheerder moeten recupereren via een verhoging van de nettarieven. Hier zijn dan opnieuw de afnemers die hun elektriciteit afnemen via het 'publieke' distributienet de dupe van. Zij zullen verhoudingsgewijs meer moeten bijdragen dan degene die enkel op piekmomenten afnemen van het publieke distributienet.

Om het met een boutade uit te drukken: als de decentrale productie een zodanige vaart neemt dat uiteindelijk maar een beperkt aantal afnemers nog elektriciteit afneemt via het publieke distributienet (en de rest ofwel zelf via zonnepanelen produceert of afneemt via eigen distributienetten met decentrale productie erop), zullen enkel die enkele afnemers moeten instaan voor alle kosten verbonden aan het beheer van het publieke distributienet.

Om deze situatie recht te trekken, dus om de kostenreflectiviteit van het nettatarief dus te behouden, moet men de invoering van een capaciteitstarief durven overwegen. Door rekening te houden met de "grootte" van de aansluiting of dus de mogelijkheid om af te nemen en niet met de effectieve afname, wordt dit ontwijkingsgedrag vermeden. Dit is een denkoefening waar de VREG thans mee bezig is: zie consultatie [CONS-2016-05](#).

Naast dit ontwijkingsgedrag bestaat ook het gevaar dat de producent, die ook beheerder is van een 'niet-publiek' distributienet, een prijs kan zetten ten aanzien van de afnemers aangesloten op dit net die, mede door het huidige ontwijkingsgedrag, los staat van de marktprijs. Door de opgewekte stroom direct aan de 'plaatselijke' verbruikers te verkopen, wordt deze productie niet meer via de markt aangeboden. Dit heeft een negatieve invloed op de liquiditeit van de markt. Bovendien is er ook geen controle mogelijk op de energieprijzen en de andere diensten die in hetzelfde pakket worden aangeboden (diensten i.v.m. evenwichtsverantwoordelijkheid, een deel van de leveranciersenergieprijs en een deel van de transmissie- en distributiekosten voor de stroom die via het net werd verbruikt, een deel van deze kosten verbonden aan de injectie van het teveel van stroom op het net enzovoort).

Gezien de bovenstaande risico's moet men dus zeer omzichtig omgaan met het toekennen van uitzonderingen op dit monopolie van de door de VREG aangewezen distributienetbeheerders (de 'publieke distributienetbeheerders').

De SERV en Minaraad adviseerden¹⁴ hieromtrent als volgt (eigen vetschrift):

*De belangrijkste bemerking bij de regeling van gesloten distributienetten, privé-distributienetten en directe lijnen is dat er **een sluitende regeling nodig is om o.a. ontwijkgedrag op de Vlaamse elektriciteitsmarkt te vermijden**. Door de enorme diversiteit en complexiteit in de praktijk blijkt het niet mogelijk om alle concrete gevolgen van de voorgestelde regeling vooraf in te schatten. Daarom vragen de raden dat het voorontwerp van decreet zo nauw mogelijk zou aansluiten bij wat noodzakelijk is voor de correcte omzetting van de Europese richtlijn. Voor de verdere concrete invulling in een uitvoeringsbesluit is er duidelijk nood aan meer informatie en discussie om ongewenste effecten of onwerkbaar situaties te vermijden.*

Specifiek wensen de raden hun bezorgdheid te uiten over de mogelijke negatieve impact van de voorgestelde regeling op bestaande en geplande decentrale en hernieuwbare energieprojecten.

¹⁴ Advies bij voorontwerp van decreet omzetting EU-richtlijnen derde Europese energiepakket, Parl St. VI. Parl. 2010-2011, 1147/1, p. 71 en verder

*Het uitgangspunt voor SERV en Minaraad is dat de **haalbaarheid en rendabiliteit van dergelijke projecten verzekerd moeten blijven**, zodat de gewenste sterke ontwikkeling van decentrale hernieuwbare energieproductie in Vlaanderen mogelijk blijft. Dit **zonder de efficiëntie en solidariteit in de financiering van de netten en sociale en ecologische openbare dienstverplichtingen op de helling te zetten**. Dit vergt een meer fundamentele analyse waarin diverse oplossingen worden meegenomen zoals een actualisatie en betere afstemming met de onrendabele toppen, wijzigingen in de financiering en tariefstructuren voor de aanrekening van allerhande kosten en een herdenking van de wijze waarop netten kunnen worden aangelegd, uitgebouwd en beheerd.*

De tweespalt is in dit advies helemaal scherpgesteld: enerzijds is er de **nood aan haalbare en rendabele projecten van hernieuwbare energiebronnen (en WKK)** zodat de gewenste sterke ontwikkeling van decentrale hernieuwbare energieproductie in Vlaanderen mogelijk blijft, anderzijds moet de **efficiëntie en solidariteit in de financiering van de netten en de sociale en ecologische ODV** gewaarborgd blijven. **Die laatste bezorgdheid vereist dat elk ontwijkgedrag vermeden wordt.**

Terecht oordeelden de raden:

Dit vergt een meer fundamentele analyse waarin diverse oplossingen worden meegenomen zoals een actualisatie en betere afstemming met de onrendabele toppen, wijzigingen in de financiering en tariefstructuren voor de aanrekening van allerhande kosten en een herdenking van de wijze waarop netten kunnen worden aangelegd, uitgebouwd en beheerd.

Onder het volgende punt 3 worden de concrete huidige regels die gelden voor de aanleg van directe lijnen en leidingen opgesomd en kort geduïd.

Onder punt 4 zal blijken waarom de aanleg van directe lijnen met meerdere afnemers geen evidentie is, en ook waarom dat zo is. Ook de bezwaren bij aanleg van een directe lijn met slechts 1 afnemer, maar buiten eigen site, worden geduïd.

3. Relevante regels voor aanleg directe lijnen en leidingen in Vlaamse regelgeving

3.1. Leveringsvergunning (art. 4.3.1. Energiedecreet)

Sinds de inwerkingtreding van een wijziging aan het Energiedecreet op 26 augustus 2011 geldt de leveringsvergunningsplicht alleen voor de levering via het distributienet of via het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

Art. 4.3.1, §1 Energiedecreet, dat handelt over de eis voor het verkrijgen van een leveringsvergunning, bepaalt:

De levering van elektriciteit en aardgas via het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, aan afnemers, is onderworpen aan de voorafgaande toekenning van een leveringsvergunning door de VREG, of aan de eisen, gesteld door een andere lidstaat van de Europese Unie, de federale overheid of een andere gewestelijke bevoegde overheid in verband met de levering van elektriciteit of aardgas.

Er is dus geen leveringsvergunning (meer) vereist voor de levering aan afnemers als dit niet via het distributienet, maar bijvoorbeeld via directe lijn, gebeurt. Bijgevolg is de eis van de leveringsvergunning geen relevante regel (meer) voor de aanleg van een directe lijn of leiding.

3.2. Recht op vrije leverancierskeuze (art. 4.4.1. Energiedecreet)

In artikel 4.4.1 van het Energiedecreet is het principiële recht op vrije leverancierskeuze ingeschreven: elke afnemer heeft het recht om van elektriciteit of aardgas, naargelang het geval, te kunnen worden voorzien door een leverancier naar keuze.

Gevolgd gevend aan artikel 3 (5), a), van de Derde Elektriciteitsrichtlijn en artikel 3 (6), a), van de Derde Aardgasrichtlijn is daaraan toegevoegd dat een leverancierswissel op drie weken gerealiseerd moet worden.

De vrije leverancierskeuze is de tegenhanger van de zogenaamde “derdentoeegang”, die inhoudt dat elke leverancier toegang moet hebben tot het net via hetwelk de afnemer van elektriciteit of aardgas wordt beleverd.

Dit is technisch maar mogelijk als de afnemer een toegangspunt heeft tot het distributienet, hij in het toegangsregister van de netbeheerder gekend is als afnemer en er “berichtenverkeer” kan plaatsvinden.

Als afnemer moet men dus de mogelijkheid hebben om, via het net waarop men aangesloten is, beleverd te worden door een leverancier naar keuze.

De vrijheid van leverancierskeuze verhindert níet dat men een contract voor een bepaalde, vaste termijn, met een leverancier kan sluiten, waardoor men zich voor deze termijn aan deze leverancier bindt. Een wissel van leverancier moet echter altijd mogelijk zijn zonder technische, financiële, of andere drempels, en, conform de Europese regelgever, binnen de 3 weken.

3.3. Apart toegangspunt voor elke woongelegenheden (IV.2.1.4 TRDE/TRDG¹⁵)

Elke nieuwe woongelegenheden moet een aparte toegang hebben tot het distributienet.

Voor elektriciteit wordt dit bepaald in artikel IV.2.1.4, §1 van het TRDE:

“Een gebouw dat nieuw aangesloten wordt op het distributienet en dat bestemd is als woning voor natuurlijke personen, moet uitgerust zijn met een individueel toegangspunt voor afname en indien van toepassing een toegangspunt voor injectie (> 10 kVA) per woongelegenheden.”

Voor aardgas wordt dit bepaald door art. IV.2.1.4, §2 van het TRDG:

§2: “Een gebouw dat nieuw aangesloten wordt op het distributienet en dat bestemd is als woning voor natuurlijke personen, moet uitgerust zijn met een toegangspunt per woongelegenheden waar gas afgenomen wordt.”

---

¹⁵ Voor de technische reglementen: zie <http://www.vreg.be/technische-reglementen>

Dit aparte toegangspunt heeft zijn belang: het garandeert de bescherming van sociale openbaardienstverplichtingen (bvb. de bescherming tegen afsluiting). De rechten die voortvloeien uit de sociale ODV, die rusten op leveranciers en de distributienetbeheerder, heeft men enkel als men een eigen, individueel, toegangspunt tot het distributienet heeft.

Dit eigen toegangspunt tot het distributienet is ook nodig voor het uitoefenen van het recht op vrije leverancierskeuze. Zonder dit recht, waarvan de tegenhanger de “derdentoeegang tot het net” is, kan men als netgebruiker immers niet zijn eigen leverancier kiezen.

In die zin is het voorschrift waarbij een toegangspunt per wooneenheid verplicht is, eigenlijk een eis die zou moeten worden doorgetrokken naar elke andere afnemer, en niet enkel de afnemer/bewoner.

3.4. Verbod onderlinge verbinding van netgebruikers (III.5.1.3 TRDE/TRDG)

Artikel III.5.1.3 TRDE (idem TRDG) bepaalt: *“Installaties gelegen achter verschillende toegangspunten mogen zonder expliciete toestemming van de distributienetbeheerder op geen enkele manier met elkaar verbonden worden.”*

Installaties (dit kunnen afnemers of producenten zijn) die een toegang hebben tot het net, mogen dus in principe niet onderling verbonden zijn, behoudens als toestemming verkregen wordt van de distributienetbeheerder.

De redenen voor het verbod, beschreven in art. III.5.1.3 TRDE, zijn:

- Aanraking van geleiders onder spanning

De onderlinge verbinding van installaties van netgebruikers stelt vooreerst een ernstig veiligheidsprobleem op het vlak van de beveiliging tegen aanraking van geleiders onder spanning.

De netbeheerder moet de zekerheid hebben dat hij **spanningsloos kan werken** aan de aansluiting en daarom mag er geen ongekeerde voedingsbron zijn stroomafwaarts van het toegangspunt. Indien toegangspunten onderling elektrisch verbonden zijn, moeten er procedures worden uitgewerkt om de veiligheid van het personeel van de netbeheerder bij operaties ten allen tijde te verzekeren.

De onderlinge verbinding van installaties van netgebruikers stelt vervolgens ook een veiligheidsprobleem op het vlak van de beveiliging tegen over- en foutstromen.

Dit veiligheidsrisico bestaat niet enkel in hoofde van de netbeheerder, maar ook in hoofde van de netgebruiker. Een particulier kan er, bij werken in zijn verdeelkast, ten onrechte van uitgaan dat het afschakelen van de automaat ter hoogte van de aansluiting een voldoende maatregel is om veilig en spanningsloos te kunnen werken.

- Beveiliging tegen over- en foutstromen

De beveiliging tegen over- en foutstromen moet correct afgesteld zijn. Deze beveiligingsmaatregelen maken deel uit van het KB “*Algemeen reglement op de elektrische installaties*” (AREI).

Het is niet onmiddellijk duidelijk hoe dit kan worden ondervangen in een situatie waarbij meerdere toegangspunten onderling worden verbonden. De (instellingen van de) beveiligingen moeten in een dergelijk concept rekening houden met alle achterliggende installaties, en bij elke aanpassing aan een ervan worden geverifieerd en in voorkomend geval gewijzigd.

- Niet-beheersbare kringstromen

De grootte van de kringstromen is afhankelijk van technische eigenschappen (impedanties) van binneninstallaties en kan niet door de netbeheerder beheerst worden. De beveiliging van alle netkabels en de binneninstallatie tegen overbelasting en kortsluiting moet in een concept waarbij verschillende installaties met elkaar verbonden worden, herontworpen worden zowel voor de componenten van de netbeheerder als in de binneninstallatie.

- Risico op fase-fase kortsluiting

Voor eenfasige binneninstallaties, elk aangesloten op een andere fase, bestaat bovendien het risico dat verschillende netfasen met elkaar verbonden worden: een fase-fase kortsluiting. Verdeling van de verschillende eenfasige afnemers over verschillende fasen is nochtans een must om de netspanning over de kabels te beheren.

- Complexiteit aarding

Algemeen moeten netgebruikers altijd in een eigen aarding voorzien. Men streeft er steeds naar om de aarding van de netbeheerder maximaal te scheiden van de LS-aarding van de netgebruiker om te vermijden dat er een potentiaaloverdracht plaatsvindt van het distributienet (LS of HS) naar de LS-massa's van de netgebruiker (bv. door een isolatiefout op het HS-net in een distributiecabine). Ook de aarding van de productie-installatie moet om die reden gescheiden zijn van de andere aarding, om te vermijden dat via de productie-installatie aarding met elkaar worden doorverbonden.

3.5. Regels inzake de aanleg en het beheer van een privédistributienet

3.5.1. Aanleg en beheer van privédistributienetten

Een privédistributienet is *elke elektriciteitslijn, elke aardgasleiding of elk net voor distributie van elektriciteit of aardgas dat niet wordt uitgebaat door een door de VREG aangewezen distributienetbeheerder noch door de beheerder van het plaatselijk vervoernet, en dat geen gesloten distributienet, directe lijn of directe leiding is* (art. 1.1.3, 101°/1 Energiedecreet).

Er geldt een principieel verbod op privédistributienetten (art. 4.7.1, §1 Energiedecreet).

Op dit verbod bestaan enkel volgende twee uitzonderingen (zie art. 4.7.1, §2 Energiedecreet):

1° privé distributienetten waarbij de distributie van elektriciteit of aardgas een inherent en ondergeschikt karakter heeft ten opzichte van het geheel van diensten die door de beheerder van het privé distributienet aan de achterliggende afnemer worden geleverd, zoals bij garageverhuur, bij verhuur van een studentenkamer, een verblijfplaats in een recreatie- of vakantiepark, een kamer in een rusthuis, de terbeschikkingstelling van een standplaats bij markten, evenementen en kermissen;

Deze uitzondering betreft het privé distributienet waarbij de distributie van elektriciteit of aardgas een inherent en ondergeschikt karakter heeft ten opzichte van het geheel van diensten dat door de beheerder van het privé distributienet aan de achterliggende afnemer wordt geleverd. Hiervan worden door het Energiedecreet enkele voorbeelden gegeven: garageverhuur, verhuur van een studentenkamer, verhuur van een verblijfplaats in een recreatie- of vakantiepark, verhuur van een kamer in een rusthuis, de terbeschikkingstelling van een standplaats bij markten, evenementen en kermissen.

Appartementsgebouwen, serviceflats, bedrijvencomplexen en winkelcentra worden niet geacht hieronder te ressorteren.

Doorlevering van elektriciteit of aardgas, door degene die een toegangspunt heeft tot het distributienet, naar de verschillende afnemers op het privé distributienet, is in deze gevallen uitzonderlijk toegelaten (art. 4.7.1, §2 Energiedecreet).

Dit kan zonder leveringsvergunning (art. 4.3.1 Energiedecreet), want de uitbater van een privé distributienet levert niet via het distributienet.

De beheerder is verantwoordelijk voor het beheer en het onderhoud van zijn privé distributienet (art. 4.7.3).

2° laadpunten voor voertuigen

Deze uitzondering betreffen laadpunten die elektriciteit of aardgas distribueren aan voertuigen (auto's, jachten, elektrische fietsen,...). Hieromtrent heeft de VREG een aparte mededeling (MEDE-2011-05) opgesteld.

3.5.2. Rechten van de netgebruiker op een privé distributienetten

De gebruikers van een privé distributienet hebben alleen met de beheerder van het privé distributienet een contractuele relatie, en niet met de distributienetbeheerder, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, de transmissienetbeheerder of de beheerder van het vervoersnet waarop het privé distributienet aangesloten is. (art. 4.7.2, eerste lid Energiedecreet).

Voor de beheerder van deze 'publieke' netten zijn de zogenaamde achterliggende afnemers¹⁶ geen netgebruikers, ze zijn hem zelfs niet gekend; enkel de uitbater van het privé distributienet is gekend, en is de distributienetgebruiker op het toegangspunt.

Doordat het privé distributienet op elk moment slechts via één aansluitingspunt verbonden is met het distributienet, het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit, het transmissienet of het vervoersnet, tenzij de betrokken beheerders toestemming verlenen voor een meervoudige verbinding (art. 4.7.2, derde lid), is er technisch geen mogelijkheid tot vrije leverancierskeuze voor achterliggende afnemers.

---

¹⁶ Achterliggende afnemer: de natuurlijke persoon of rechtspersoon die elektriciteit of aardgas afneemt van een gesloten distributienet of een privé distributienet (art. 1.1.3, 8°/3 van het Energiedecreet)

De beheerder van een privé-distributienet heeft geen openbaardienstverplichtingen ten aanzien van de achterliggende afnemer (art. 4.7.4 Energiedecreet). Dit heeft bijvoorbeeld tot het gevolg dat een afnemer op een camping, of in een studentenhuis, niet de bescherming tegen afsluiting van elektriciteit of aardgas geniet zoals de huishoudelijke afnemer op het distributienet. De openbaardienstverplichtingen rusten immers niet op de privé-distributienetbeheerder.

Bij afnemers op een privé-distributienet stelt zich vaak de vraag naar de toepasselijke regels inzake de aanrekening van de doorgeleverde energie. Hier speelt de vrijheid van contracteren volledig, behoudens de toepassing van specifieke reglementering. De prijs die men als gebruiker van een privé-distributienet voor de energie betaalt, is een genegotieerde prijs, net zoals de prijs die men voor de andere faciliteiten van het privé-distributienet betaalt. Er moet dan ook contractueel overeengekomen zijn op welke manier welke kosten worden doorgerekend.

3.5.3. Regularisatie van bestaande, doch verboden privé-distributienetten

Elke beheerder van een op 1 juli 2011 bestaande elektriciteitslijn, aardgasleiding of net voor distributie van elektriciteit of aardgas dat niet wordt uitgebaat door een door de VREG aangewezen distributienetbeheerder en dat geen op 1 juli 2011 bestaande directe lijn of directe leiding is, moet nagaan of dit net te kwalificeren is als een toegelaten vorm van privé-distributienet (zie 3.1.1).

Is dit niet het geval, dan moet hij dit net regulariseren (zie art. 15.3.5/2 van het Energiedecreet).

Dit kan, naargelang het geval, door:

- (1) de overdracht van het beheer van het distributienet aan de distributienetbeheerder. Dit moet gebeuren *“binnen redelijke termijn, zodra een achterliggende netgebruiker of een leverancier op vraag van en voor rekening van een achterliggende afnemer, zijn rechten wil uitoefenen”*.

Er is bewust geopteerd voor een soepele overgangstermijn van bestaande situaties. Zolang een achterliggende netgebruiker niet de wens uit de rechten te willen uitoefenen die hij zou genieten bij aansluiting op het distributienet, en die hij ontbeert als achterliggende afnemer, kan de bestaande situatie voortgezet worden.

Voor de overdracht van het beheer van het net aan de distributienetbeheerder, moet men contact opnemen met de betrokken netbeheerder.

- (2) het net bij de VREG melden als een gesloten distributienet en het voldoen aan de bepalingen van artikelen 4.6.2 tot en met 4.6.9, waarbij de artikelen 4.6.3, 8° tot en met 12°, 4.6.8 en 4.6.9 slechts van toepassing zijn binnen redelijke termijn zodra een achterliggende netgebruiker of een leverancier op vraag van en voor rekening van een achterliggende afnemer zijn rechten wil uitoefenen.

De melding bij de VREG van een bestaand, als gesloten distributienet te kwalificeren net, moet gebeuren door middel van een [meldingsformulier](#), beschikbaar via de website van de VREG (www.vreg.be/formulieren).

Meer informatie hierover is te lezen in de Memorie van Toelichting bij het decreet van 8 juli 2011¹⁷.

3.5.4. Wat bij permanente bewoning op een camping of recreatiedomein?

Zoals hoger gesteld is een camping of recreatiedomein voorbeeld van een toegestane vorm van privé-distributienet. Dit gaat om situaties waarbij de levering van energie inherent en ondergeschikt is aan de andere diensten die geleverd worden, zoals het ter beschikking stellen van standplaats en faciliteiten op die camping of dat recreatiedomein, en waarbij de individuele aansluiting van elke netgebruiker op het distributienet onredelijk zou zijn, in die zin dat de kosten de baten bovenmatig zouden overschrijden.

Onder deze categorie van toegelaten privé-distributienet ressorteert het recreatief verblijf, maar niet de langdurige of permanente bewoning.

Dat nu op bepaalde domeinen, die oorspronkelijk voor recreatieve doeleinden werden opgericht, permanente bewoning aanwezig is, heeft een historische oorsprong. Soms vond ondertussen zelfs een regularisatie van deze –oorspronkelijk- met de ruimtelijke ordening strijdige situatie plaats. Deze regularisatie is natuurlijk een positieve zaak voor de bewoners ervan, maar heft enkele problemen, zoals met betrekking tot de energiedistributie, niet op.

De recreatiedomeinen en campings bevinden zich volledig op privé-domein; de wegen behoren niet tot het openbaar domein. De bungalows, huisjes of stacaravans zijn vaak in eigendom of erfpacht van natuurlijke personen die er zich in bepaalde gevallen ook domiciliëren. Het elektriciteits- of aardgasnet op het privé-domein van het vakantiepark behoort evenwel niet tot het distributienet. Bijgevolg hebben de individuele afnemers op een privé-domein geen toegang tot het distributienet.

Zoals hierboven uiteengezet, hebben de achterliggende afnemers, dit zijn de afnemers op deze privé-distributienetten, geen vrije leverancierskeuze. Ook ontberen zij de (sociale) openbaardienstverplichtingen, zoals de bescherming tegen afsluiting en de voorgeschreven “drop-procedure” (= de procedure die de leverancier moet volgen vooraleer hij een klant opzegt), want deze verplichtingen rusten niet op de beheerder van een privé-distributienet.

Het betreffen bestaande privé-distributienetten, die niet ressorteren onder één van de twee categorieën van toegelaten privé-distributienetten, die dus geregulariseerd moeten worden, zoals hoger uiteengezet.

Conform art. 15.3.5/2 van het Energiedecreet moet het net geregulariseerd worden door de overdracht van het beheer van het net aan de distributienetbeheerder, waardoor het deel gaat uitmaken van het distributienet. Dit moet gebeuren binnen redelijke termijn zodra een achterliggende netgebruiker of een leverancier op vraag van en voor rekening van een achterliggende afnemer, zijn rechten wil uitoefenen. Zodra dus bijvoorbeeld een achterliggende afnemer bijvoorbeeld zijn wens uit een eigen leverancier te kunnen kiezen, de sociale bescherming wil genieten die de afnemer op het distributienet geniet, enz., komt het de beheerder van het privé-distributienet toe alles in het werk te stellen tot regularisatie van zijn net, wat neerkomt op het in gang zetten van de procedure tot overname van zijn net door de distributienetbeheerder. Hij neemt in dat geval dan ook zo snel mogelijk contact op met de betrokken netbeheerder.

---

¹⁷ Ontwerp van decreet houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de richtlijn 2009/72/EG en de richtlijn 2009/73/EG, Parl. St VI. Parl. 2010-11, 1147/1, 45-47.

Het komt erop neer dat het privé-distributienet zal moeten bijgewerkt, of zo nodig totaal vervangen worden, opdat het zou voldoen aan alle eisen waaraan een distributienet moet voldoen. Er moeten ook meters geplaatst worden. De netbeheerder zal hiervoor ook de vereiste zakelijke rechten (erfdienstbaarheden) met betrekking tot het terrein moeten verkrijgen. Zoals ook bij aanleg van een net in een nieuwe verkaveling, een deel van de kosten ten laste zijn van de initiatiefnemer, zullen ook in dit geval kosten doorgerekend worden aan de aanvrager. Uiteraard moet, ten slotte, het terrein ook toegankelijk zijn voor de distributienetbeheerder: er moet te allen tijde toegang tot het domein door de netbeheerder nodig en mogelijk zijn, gelet op diens verantwoordelijkheden. Eén en ander zou via (aansluitings)overeenkomst geregeld moeten worden tussen de exploitant van het domein en de netbeheerder van het net waarop het privé-distributienet aangesloten is.

Het is dan ook duidelijk dat de regularisatie van dergelijke privé-distributienetten op middellange termijn moet gezien worden.

In tussentijd, dus vooraleer het net geregulariseerd is, geldt het feit dat de relatie tussen de afnemers op het recreatiedomein enerzijds, en de uitbater ervan anderzijds, een louter privaatrechtelijke relatie is.

3.6. Regels inzake de aanleg van een directe lijn of leiding

Voor het Europese kader, en de totstandkoming van de Vlaamse regeling, wordt verwezen naar hoger in deze nota.

De aanleg en het beheer van directe lijnen wordt geregeld door het Energiedecreet.

3.6.1 Definities

Een **directe lijn** is een elektriciteitslijn met een nominale spanning die gelijk is aan of minder is dan 70 kilovolt, die een productie-installatie met een afnemer verbindt (definitie bepaald in art. 1.1.3, 26° Energiedecreet).

Een **directe leiding** is elke leiding voor aardgasdistributie die geen deel uitmaakt van een aardgasdistributienet (definitie bepaald in art. 1.1.3, 27° Energiedecreet).

3.6.2 Voorschriften inzake de aanleg

Voor de aanleg van een directe lijn of leiding die na 26 augustus 2011 wordt aangelegd¹⁸, is, conform art. 4.5.1 van het Energiedecreet, een toelating van de VREG vereist als deze directe lijn de 'eigen site' overschrijdt.

“De aanleg van directe lijnen of leidingen op de eigen site om elektriciteit of aardgas te leveren, is toegelaten.

De aanleg van een directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, is toegestaan na een voorafgaande toelating, verleend door de VREG, die hiertoe advies van de betrokken netbeheerder inwint.

¹⁸ Decreet van 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG, B.S. 16 augustus 2011 → inwerkingtreding 26 augustus 2011

De VREG houdt hierbij rekening met de risico's inzake inefficiëntie, de risico's inzake veiligheid, de impact op de nettarieven, de waarborg van de rechten van afnemers, de eventuele weigering van aansluiting op het net door de betrokken netbeheerder of een gebrek aan aanbod tot aansluiting of toegang op het net tegen redelijke economische of technische voorwaarden."

Het begrip 'eigen site' maakt in de regulering van de aanleg van directe lijnen en leidingen een cruciaal onderscheid uit. Dit wordt als volgt door het Energiedecreet gedefinieerd in art 1.1.3, 30°/1:

"eigen site: het kadastrale perceel of de aansluitende kadastrale percelen van dezelfde natuurlijke persoon of rechtspersoon als eigenaar, opstalhouder of concessiehouder;"

De aanleg van een of meerdere directe lijnen of leidingen, *op eigen site*, is dus zonder meer toegelaten.

De aanleg van een of meerdere directe lijnen of leidingen *buiten de eigen site* is onderworpen aan het verkrijgen van een toelating van de VREG. Deze toelating kan aangevraagd worden middels een aanvraagformulier, te vinden op de website van de VREG (www.vreg.be/formulieren).

Hierna volgen enkele concrete voorbeelden van wat de VREG beschouwt als directe lijnen op 'eigen site'.

1. Twee of meer aaneensluitende kadastrale percelen zijn in handen van één en dezelfde eigenaar ongeacht of deze percelen in concessie zijn gegeven van eenzelfde of verschillende concessiehouders;
2. Twee of meer aaneensluitende kadastrale percelen zijn in handen van één en dezelfde concessiehouder, ongeacht het feit of deze percelen in eigendom van eenzelfde, dan wel verschillende, eigenaars zijn;
3. Een kadastraal perceel in handen van een eigenaar of concessiehouder, ongeacht het opstalrecht van een derde partij op een deel van dit perceel.

Gezien de talloze vragen over de invulling van het begrip 'eigen site', ontstonden volgende standpunten hieromtrent:

Inzake "het kadastrale perceel" en "aansluitende kadastrale percelen"

- 1) Als een openbare weg overschreden wordt, en bijgevolg een perceel betrokken is dat geen kadastraal perceel is, kan geen sprake zijn van aansluitende kadastrale percelen. Dit omdat openbare wegen, waterlopen, enz. zijn ongenummerde percelen zijn. Ongenummerde percelen zijn geen kadastrale percelen, want elk kadastraal perceel draagt per definitie een kadastraal perceelnummer waarmee het kadastraal geïdentificeerd kan worden, en waarmee het opgenomen kan worden in de alfanumerieke database en waardoor er een kadastraal inkomen aan kan worden toegekend.
- 2) De percelen van de directe lijn zijn deze waarop de productie-installatie, het afnamepunt en de elektrische leiding zelf gelegen is. Als afnemer kan ook beschouwd worden: de hoofdcabine van waaruit de voeding van een gebouw of meerdere gebouwen start.
De percelen waarop dan bijvoorbeeld verschillende gebouwen gelegen zijn, die allen via een "binneninstallatie" beleverd worden vanuit de hoofdcabine, behoren niet tot de betrokken percelen en zijn dus niet relevant voor de definitie van "eigen site".

Inzake “dezelfde natuurlijke persoon of rechtspersoon als eigenaar, opstalhouder of concessiehouder”

- 1) Het is mogelijk om verschillende van de in de definitie van ‘eigen site’ genoemde titels (eigendom, opstal, concessie) per perceel te hebben. Het is mogelijk om een verschillende titel per perceel te hebben, bijvoorbeeld erfpacht op perceel 1, opstal op perceel 2 en eigenaar op perceel 3.
- 2) Men moet deze titel hebben op het **totale** kadastrale perceel, niet op een deel ervan
- 3) Mede-eigenaars van percelen worden beschouwd als “*eenzelfde natuurlijke persoon of rechtspersoon als eigenaar*” in de zin van de definitie van “eigen site”.

Als bijgevolg het geheel aan percelen waarop de directe lijn gesitueerd is, in handen is van **2 of meer** personen (natuurlijke personen of rechtspersonen) in **onverdeeldheid**, spreekt men ook van “*eenzelfde natuurlijke persoon of rechtspersoon als eigenaar, ...*”. Die verduidelijking werd gemaakt omdat de definitie van “eigen site” spreekt van natuurlijk persoon of rechtspersoon, in enkelvoud, terwijl het feit dat 1 of meerdere percelen in handen van een onverdeeldheid (die geen rechtspersoon uitmaakt) is, niet anders kan behandeld worden dan wanneer deze in handen van 1 (rechts)persoon zijn.

3.6.3 Voorschriften inzake het beheer

Art. 4.5.2 van het Energiedecreet somt de taken van de beheerder van elke directe lijn op. Het gaat om het beheer en het onderhoud, het verstrekken van de nodige meetgegevens (en andere gegevens) aan de producent, de afnemer en de VREG, en het verstrekken van de nodige inlichtingen aan de beheerder van het net waarop de directe lijn is aangesloten om een veilige en efficiënte uitbating en ontwikkeling van dat net te waarborgen. Dit geldt voor zowel nieuw aan te leggen, als reeds bestaande, directe lijnen.

3.7. Technische aansluitingsvoorschriften

Los van de regels die in deze mededeling worden toegelicht, moet bij aansluiting van een productie-installatie ook altijd voldaan worden aan de technische aansluitingsvoorschriften die de netbeheerders opstellen in uitvoering van artikel III.4.2.2 van het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit. Voor productie-installaties aangesloten op elektriciteitsdistributienetten zijn deze aansluitingsvoorschriften bekend als het document C10/11¹⁹ dat op de website van Synergrid, of op de website van de netbeheerders zelf, teruggevonden kan worden.

4. Concrete toepassing van de bovenstaande regels op directe lijnen

Onder dit punt wordt enkel nog ingegaan op directe lijnen, omdat dit het meest voorkomt. Directe leidingen zijn zeldzaam.

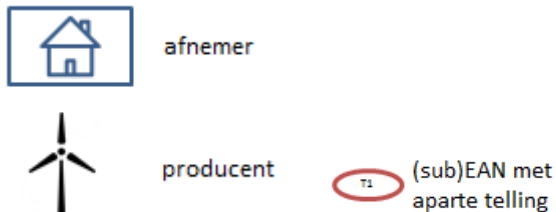
---

¹⁹ Specifieke technische aansluitingsvoorschriften voor gedecentraliseerde productie-installaties die in parallel werken met het distributienet.

Er wordt uiteengezet waarom de aanleg van directe lijnen met meerdere afnemers geen evidentie is. Ook de bezwaren bij aanleg van een directe lijn met slechts 1 afnemer, maar buiten eigen site, worden geduid.

Hierna worden enkele scenario's beschreven.

Legende bij schema's:

4.1. Decentrale productie met levering aan één afnemer

4.1.1. Op eigen site

VOORBEELD van decentrale productie-installatie met één afnemer, op eigen site:

zonnepanelen op het dak van een gebouw, met levering aan datzelfde gebouw, waarbij sprake is van één afnemer in dit gebouw:

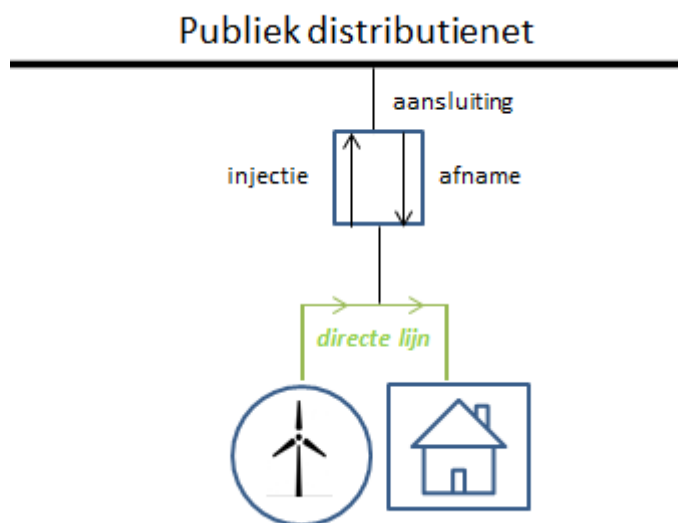
1 wooneenheid, 1 bedrijf, of de gemeenschappelijke delen van een appartementsgebouw²⁰.

Schematisch kan dit als volgt voorgesteld worden:

- A) indien de directe lijn (i.e. productie-installatie, afnemer, en lijn daartussen) gelegen is op één enkel kadastraal perceel:

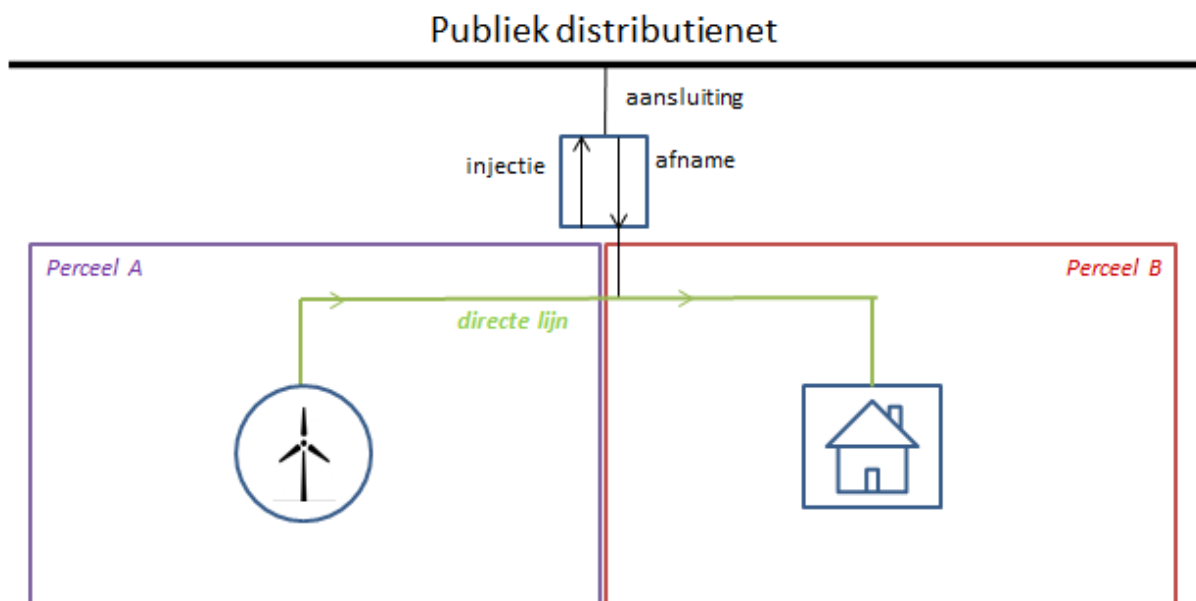
²⁰ de gemeenschappelijke delen van een appartementsgebouw worden gelijkgesteld met 1 afnemer

Schema 3

- B) indien de directe lijn (i.e. productie-installatie, afnemer, en lijn daartussen) gelegen is op 2 aaneensluitende kadastrale percelen A en B, die in handen zijn van dezelfde eigenaar, opstalhouder of concessiehouder (dus op eigen site):

Schema 4

NIET VAN TOEPASSING

- de toelating van de VREG voor aanleg van de directe lijn

WEL VAN TOEPASSING

- de vrije leverancierskeuze (art. 4.4.1 Energiedecreet)

- het principiële verbod van onderlinge verbinding van installaties met eigen toegangspunt tot het net (art. III.5.1.3 TRDE)
- in voorkomend geval, namelijk als er sprake is van een woongelegenheden: de eis dat elke woongelegenheden een individueel toegangspunt tot het distributienet heeft (artikel IV.2.1.4 TRDE)
- het verbod op privé distributienetten (art. 4.7.1, §1 Energiedecreet)

Gezien het recht op **vrije leverancierskeuze** én het **verbod op privé distributienetten**²¹ is het daarbij vereist dat **de afnemer een individueel toegangspunt heeft tot het net (én hierdoor de toegangshouder op het afnamepunt kan kiezen)**.

Het eigen toegangspunt tot het net is reeds vele jaren vereist voor woongelegenheden, maar is niet expliciet voorgeschreven voor niet-woongelegenheden hoewel daar goede redenen voor zijn. De nood aan individueel toegangspunt geldt immers in feite ook voor niet-woongelegenheden.

Vrije leverancierskeuze

Deze eis voor woongelegenheden werd vele jaren geleden al in het TRDE ingeschreven, omwille van de bescherming die een bewoner op die manier geniet: hij kan enkel de bescherming die voortvloeit uit de SODV genieten (zoals bescherming tegen afsluiting) als netgebruiker op het publieke distributienet. Gezien later (n.a.v. het Citiworks-arrest) duidelijk werd dat de derdentoeegang, die gelieerd is aan de vrije leverancierskeuze, een bijzonder belangrijk principe is in de energiemarkt, en deze derdentoeegang, en het recht op vrije leverancierskeuze, enkel uitgeoefend kan worden als men een eigen toegangspunt heeft op het publieke distributienet (of een gesloten distributienet), is een individueel toegangspunt voor alle afnemers vereist. Dit volgt eenvoudigweg uit artikel 4.4.1 Energiedecreet.

Verbod op privé distributienetten

Indien de afnemer niet degene is die de toegangshouder op het afnamepunt kiest, komt men tot de situatie dat de afnemer, naast stroom die geproduceerd wordt door de productie-installatie, ook stroom doorgeleverd krijgt van de producent (als producent en afnemer niet dezelfde persoon zijn), die deze stroom van het net afneemt (al dan niet via een door hem gekozen toegangshouder op het toegangspunt voor afname). Dit strijdt echter met het verbod op privé distributienetten.

Het eigen toegangspunt tot het net in hoofde van de afnemer is ook een vereiste die volgt uit art. 34 van de Derde Elektriciteitsrichtlijn, alwaar bepaald is dat de mogelijkheid van elektriciteitslevering via een directe lijn de mogelijkheid tot het sluiten van een leveringscontract (en dus de vrije leverancierskeuze / derdentoeegang) onverlet moet laten.

Tal van rechten die een afnemer geniet door zijn aansluiting op het publieke distributienet, zijn dus niet gegarandeerd als hij geen toegang heeft tot het distributienet: de vrije leverancierskeuze en het recht dat voortvloeit uit de openbaredienstverplichtingen die rusten op de DNB.

Art. 34 van de Derde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt daarom dat de aanleg van een directe lijn kan worden geweigerd als dit de rechten op openbaredienstverplichtingen en de bescherming van de afnemer schendt.

---

²¹ De vrije leverancierskeuze en het verbod op privé distributienetten hebben uiteraard een sterke link: daarvoor wordt verwezen naar hoger in deze nota

CONCLUSIE

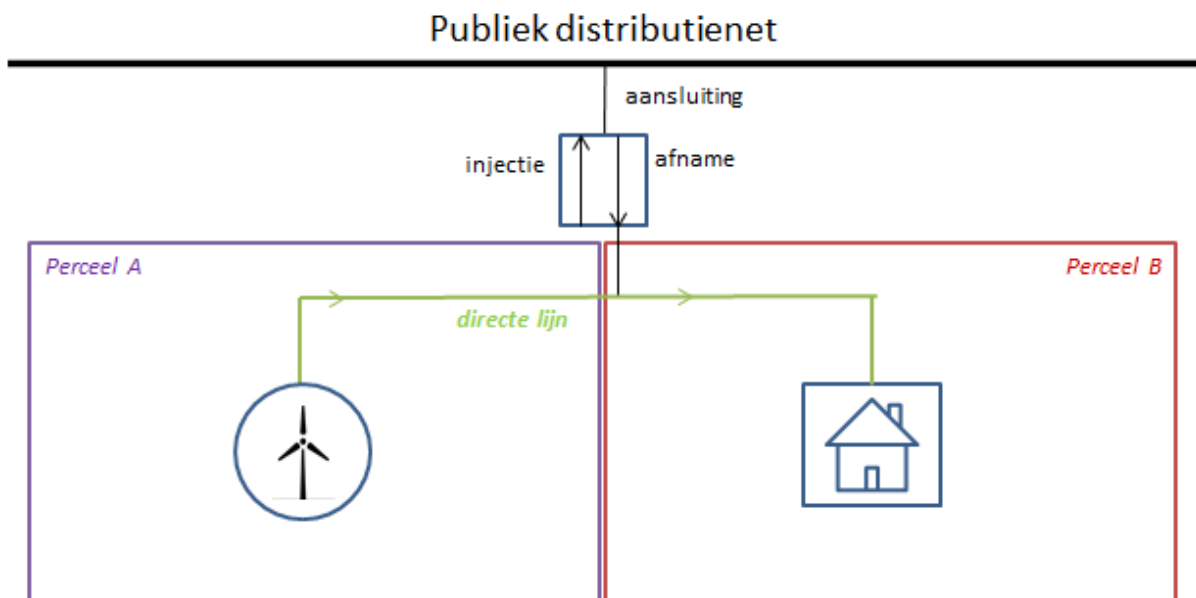
De afnemer moet absoluut een eigen toegangspunt tot het distributienet hebben.

4.1.2. Op eigen site

VOORBEELDEN van decentrale productie-installatie met één afnemer, buiten eigen site:

- zonnepanelen op dak gebouw 1 op perceel A, levering aan (en alleen aan) gebouw 2 op perceel B (gebouw 2: 1 afnemer), waarbij beide percelen niet in handen zijn van eenzelfde eigenaar, concessiehouder, of opstalhouder.
- WKK op perceel A, in eigendom van x, levert stroom aan bedrijf op perceel B, in eigendom van y

Schematisch kan dit als volgt voorgesteld worden: de directe lijn (i.e. productie-installatie, afnemer, en lijn daartussen) is gelegen op 2 aaneensluitende kadastrale percelen A en B, die niet in handen zijn van dezelfde eigenaar, opstalhouder of concessiehouder (dus buiten eigen site).

VAN TOEPASSING

- de vrije leverancierskeuze (art. 4.4.1 Energiedecreet)
- het principiële verbod van onderlinge verbinding van installaties met eigen toegangspunt tot het net (art. III.5.1.3 TRDE)
- in voorkomend geval, namelijk als er sprake is van een woongelegenheden: de eis dat elke woongelegenheden een individueel toegangspunt tot het distributienet heeft (artikel IV.2.1.4 TRDE)
- het verbod op privé-distributienetten (art. 4.7.1, §1 Energiedecreet)
- een toelating van de VREG voor de aanleg van de directe lijn (art. 4.5.1, tweede lid Energiedecreet).

Het gaat dus om dezelfde eisen, behalve dat hier ook de toelating van de VREG vereist is.

Daardoor geldt ook dezelfde conclusie als voor de directe lijn op eigen site (de afnemer moet een eigen toegangspunt tot het net hebben), maar daarbovenop is de toelating van de VREG vereist. De VREG weegt hierbij de risico's van de aanleg van de directe lijn af.

De beoordeling die de VREG hierbij moet maken, is beschreven in het Energiedecreet: de VREG houdt rekening met de risico's inzake inefficiëntie, de risico's inzake veiligheid, de impact op de nettarieven, de waarborg van de rechten van afnemers, de eventuele weigering van aansluiting op het net door de betrokken netbeheerder of een gebrek aan aanbod tot aansluiting of toegang op het net tegen redelijke economische of technische voorwaarden.

Anders gezegd: zodra een directe lijn buiten eigen site gelegen is, wordt streng gewaakt over het al dan niet ontstaan van ontwijkingsgedrag, dat erg nefast is voor de efficiëntie van het net en de solidariteit van de financiering ervan (cf. ook advies SERV en Minaraad).

CONCLUSIE

De afnemer moet absoluut een eigen toegangspunt tot het distributienet hebben. Daarmee is de waarborg van de rechten van de afnemers (1 van de beoordelingselementen van de VREG) alvast afgedekt.

De aanleg van de directe lijn is onderworpen aan het verkrijgen van een voorafgaandelijke toelating van de VREG. Deze toelating zal enkel verleend worden als de risico's inzake inefficiëntie en inzake veiligheid onder controle zijn, en als de impact op de nettarieven aanvaardbaar is.

In geval van weigering van aansluiting op het net door de betrokken netbeheerder, of bij gebrek aan aanbod tot aansluiting of toegang op het net tegen redelijke economische of technische voorwaarden, zal de directe lijn normaal gezien toegelaten worden, aangezien de afnemer moet kunnen rekenen op bevoorradingszekerheid. Gelet op ons dichtvermaasde distributienet in Vlaanderen, komt dit laatste echter niet vaak voor.

4.2. Decentrale productie met levering aan meerdere afnemers

4.2.1. Op eigen site

VOORBEELD van decentrale productie-installatie met levering aan meerdere afnemers, op eigen site:

- windmolen, micro-WKK, zonnepanelen, ... die verschillende woongelegenheden belevt, zoals de bewoners van een appartementsgebouw, en waarbij de betrokken kadastrale percelen in handen zijn van eenzelfde eigenaar, opstalhouder of concessiehouder.
- zonnepanelen op dak van een bedrijfsgebouw, met levering aan verschillende bedrijven
- WKK op bedrijfssite met levering aan bedrijfsgebouwen

NIET VAN TOEPASSING

- de toelating van de VREG voor aanleg van de directe lijn(en)

WEL VAN TOEPASSING

- de vrije leverancierskeuze (art. 4.4.1 Energiedecreet)
- het principiële verbod van onderlinge verbinding van installaties met eigen toegangspunt tot het net (art. III.5.1.3 TRDE)
- de eis dat elke woongelegenheden een individueel toegangspunt tot het distributienet heeft (artikel IV.2.1.4 TRDE)

- het verbod op privé-distributienetten

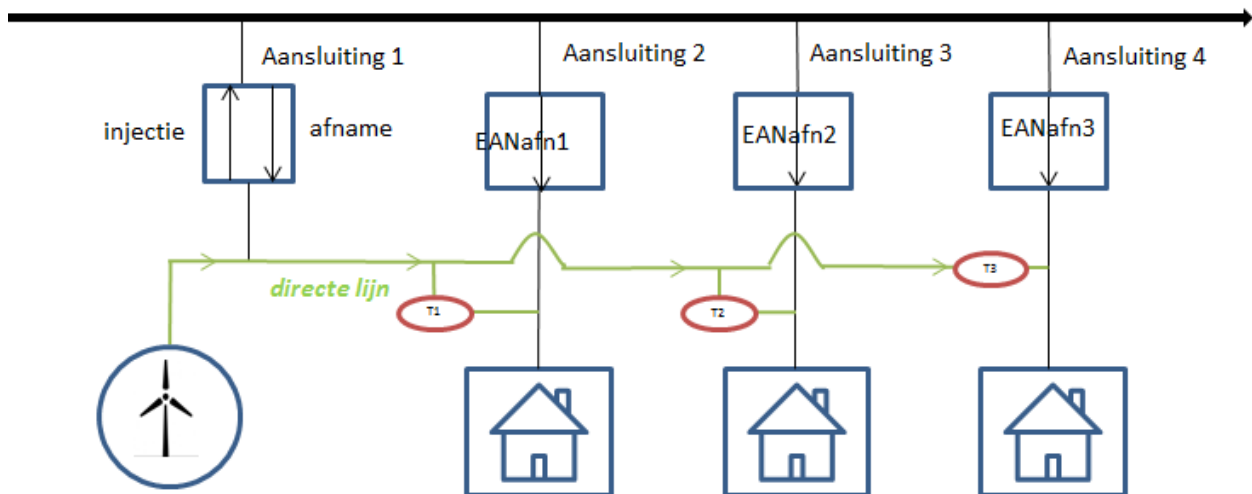
Hoe kan aan al deze voorwaarden voldaan worden?

Om te beginnen moet elke afnemer zijn eigen toegangspunt tot het distributienet hebben. (zie hiervoor de scenario's met 1 afnemer)

Schematisch ziet het concept er dan dus minimaal als volgt uit, waarbij elke afnemer een individueel toegangspunt tot het net heeft:

Schema 5

Publiek distributienet

Echter, door koppeling van de verschillende afnemers op eenzelfde productie-installatie, worden zij onderling verbonden. Dit strijdt met het (principiële) verbod op onderlinge verbinding van installaties die aangesloten zijn op het net, bepaald in artikel III.5.1.3 TRDE (zie hoger), die gebaseerd op het vermijden van **veiligheidsrisico's en technische risico's** die hoger onder punt 3.4 zijn beschreven.

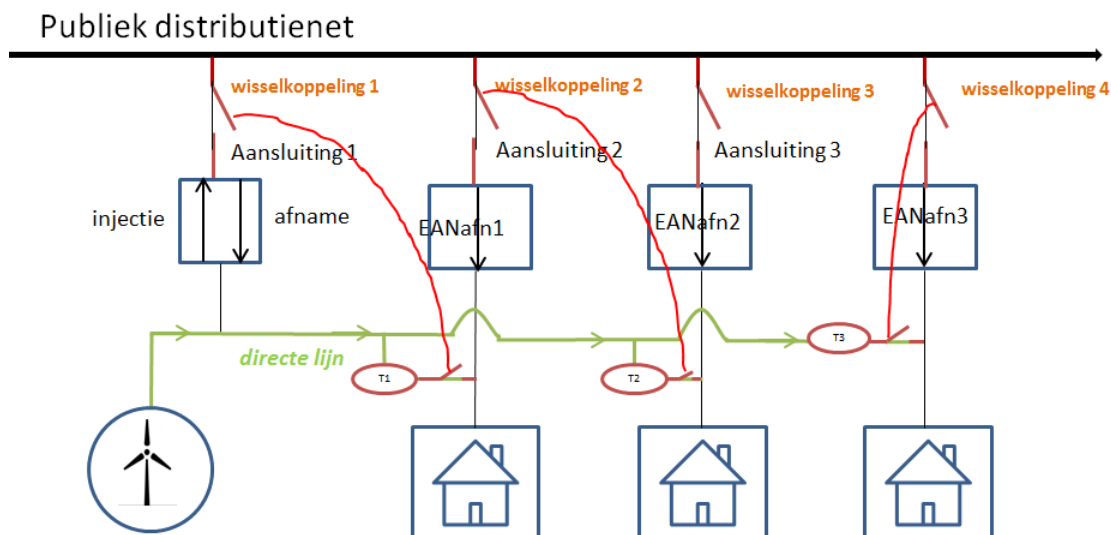
Op dit moment is het enkel in uitzonderlijke gevallen en na grondig overleg en het maken van duidelijke afspraken met de netgebruiker dat de DNB de vereiste toestemming, waarvan sprake in art. III.5.1.3 TRDE, geeft.

Bijgevolg is **het schema, zoals hierboven weergegeven, in de praktijk niet realiseerbaar**, wegens niet-conformiteit met alle geldende regels, **behoudens**

- als de door art. III.5.1.3 TRDE vereiste toestemming van de DNB verkregen wordt, en de achterliggende verbinding van de verschillende installaties op het distributienet bijgevolg toegelaten wordt door de DNB. Dit is enkel mogelijk en verantwoord is als alle veiligheidsrisico's en technische risico's ondervangen zijn.
- als met wisselkoppelingen = gekoppelde schakelaars gewerkt wordt: een concept waarbij telkens geschikt wordt tussen verbinding door de afnemers met de productie-installatie (op momenten van –voldoende- productie), en verbinding met het publieke distributienet (als de lokaal geproduceerde stroom afwezig is of niet volstaat).

Schematisch ziet een concept met wisselkoppelingen er als volgt uit:

Schema 6

Met betrekking tot dit concept worden op dit moment volgende onvolkomenheden gedetecteerd:

1) Moeilijke installatie van gekoppelde schakelaars

Er moet minimaal vereist zijn dat de overschakeling van het ene naar het andere toegangspunt via een “nuldoorgang” moet verlopen: een kortstondige periode dat de klant niet met het net verbonden is, om absoluut uit te sluiten dat er een periode is waar beide toegangspunten tegelijk met het net verbonden zijn en ook achter de tellers met elkaar doorverbonden zijn.

Om het risico op doorverbinding van binneninstallaties maximaal te beheersen moet de koppeling tussen de verschillende schakelaars – die moet verhinderen dat kringstromen werkelijk optreden - uitermate robuust zijn. Deze apparatuur moet zoveel mogelijk automatisch en vergrendeld zijn om menselijke fouten, of onrechtmatig gebruik, uit te sluiten.

Dergelijke uitrusting is nu niet standaard beschikbaar voor toepassingen in het distributienet. Om verkeerd gebruik uit te sluiten moet deze koppeling in elk geval in een voor de netgebruiker ontoegankelijke en verzegelde kast staan.

Er valt te betwijfelen of dit nu overal past in een standaard 25S60 kast (zoals in appartementen staat). Grotere meterkasten zouden een zware aanpassing van de materiaalstandaarden impliceren. Behalve de ontwikkelingskost voor deze nieuwe materialen en standaarden impliceert dit ook extra complexiteit in bestaande appartementen gezien (dikwijls) de beperkte beschikbare plaats voor aanpassing van kastenbatterijen.

Indien er, ondanks de hier gemaakte juridische en marktgerelateerde bedenkingen, toch nood zou zijn om deze technische oplossing nader te onderzoeken, en indien deze technische oplossingen mogelijk blijken, pleiten de netbeheerders ervoor dat de lijsten van goedgekeurde schakeltoestellen binnen Synergrid, de koepelorganisatie van alle Belgische distributienetbeheerders, dus over de gewesten heen, worden opgesteld en niet door de netbeheerders apart, en dit met het oog op een uniforme benadering, in het belang van de stakeholders.

2) Moeilijke synchronisatie (o.a. door slijtage van contacten) bij omschakeling netkoppeling – productie-installatie

Het risico op doorverbinden (kringstromen) is niet volledig opgelost met gekoppelde schakelaars.

Bij omschakeling van een netgebruiker tussen netvoeding en voeding vanuit de productie-installatie mag het faseverschil tussen beide spanningen niet te groot zijn, zoniet treden er inloopstromen op.

Wanneer er, zoals in schema 6, een koppeling is voorzien om te verhinderen dat een afnemer tegelijkertijd met het distributienet of een productie-installatie is gekoppeld, zijn er nog altijd transiënte fenomenen tijdens de bediening van deze schakeling.

De bediening van deze twee schakelaars zal immers niet altijd perfect gelijktijdig zijn. Bijvoorbeeld: door slijtage van de contacten in de betrokken schakelaars kan een kleine vonk ontstaan waarvan de uitdoving – en bijgevolg het moment van de werkelijke uitschakeling – niet meer op de milliseconde na beheersbaar is.

Het gevolg kan zijn:

1. ofwel telkens een kortstondige stroomonderbreking bij de bediening van de gekoppelde schakelaars
2. ofwel kortstondige doorverbinding, met kringstromen die mogelijk zeer groot en schadelijk zijn, zeker als verschillende fasen van het net met elkaar verbonden zijn.
3. veiligheidsrisico indien op dat moment werken aan de gang waren op een installatie die verondersteld spanningsloos was

3) Beveiliging van de binneninstallaties: aarding en overstroombeveiliging

Elke binneninstallatie heeft normaal zijn eigen aarding, geïsoleerd van de aardgeleider van het distributienet.

4) Impact op de processen voor schatting en validatie van meterstanden en moeilijkere detectie van afwijkende meters.

Het proces voor schatting en validatie (nl. het nazicht of een doorgegeven of uitgelezen meterstand realistisch is op basis van een historisch profiel van deze verbruiker) van meterstanden wordt nog veel complexer aangezien het verbruik afhangt van de stand van de gekoppelde schakelaars, en er dus geen vergelijkingen met verbruikswaarden uit het verleden mogelijk zijn.

Dit verhoogt het risico op afwijkende schattingen (ingeval een meterstand niet kan worden uitgelezen en zal ook de detectie van defecte meters, datafouten (meterwisselingen) en ook fraude enorm bemoeilijken. Dit betekent een verhoogde operationele kost (voor aanpassing van detectiemechanismen) en risico (voor de restfractie niet of laattijdig gedetecteerde fouten) voor de netbeheerder. De mogelijkheid voor de netbeheerder om rechtzettingen, na detectie van een fout, tot ver in het verleden uit te voeren is bovendien ook ingeperkt sinds inwerkingtreding van TRDE, versie 2012 (we zitten thans als aan versie 2015).

Een configuratie zoals in schema 6 zou in elk geval eerst een aanpassing van de Synergrid-voorschriften C1/107 (verbod op doorverbinden van binneninstallaties) en C10/11 (o.a. instellingen anti-islanding) vereisen.

Echter, zelfs als aan alle genoemde regels tegemoetgekomen zou kunnen worden (dus in geval van toestemming DNB tot onderlinge verbinding van de verschillende afnemers – schema 5-, dan wel in het concept van wisselkoppelingen– schema 6), blijven een aantal belangrijke **bezwaren op het vlak van de marktwerking** bestaan:

1) Complexe afhankelijkheden tussen marktspelers

Het concept leidt immers tot complexe afhankelijkheden tussen marktspelers.

Elke afnemer kan zijn eigen toegangshouder kiezen (cf. vrije leverancierskeuze). Het is dus goed mogelijk dat er meerdere toegangshouders zijn als er meerdere afnemers betrokken zijn in het concept van de directe lijn.

De meetwaarden van de afnemers worden telkens beïnvloed door de productie-installatie: produceert deze, en zoja, hoeveel, en hoeveel nemen andere afnemers daarvan af, ... De profielen van afname en injectie van de afnemers, als ook van de producent, beïnvloeden elkaar, met impact op de verkoopvolumes en het evenwicht.

Dit is geen evidente situatie voor de toegangshouders, daar dit een moeilijk controleerbare noch inschatbare impact heeft op hun verkoopvolumes.

Het is evenmin een evidente situatie voor de evenwichtsverantwoordelijke (verplicht aangeduid door de toegangshouder) die het evenwicht op het toegangspunt moet bewaren. De evenwichtsverantwoordelijke moet de geschatte afname inschatten, en wordt gepenaliseerd als en in de mate dat dit niet overeenkomt met de werkelijkheid.

Als verschillende afnemers toegang hebben tot het distributienet via toegangspunten van de distributienetbeheerder, én tevens toegang hebben tot de productie-installatie (of bij uitbreiding het lokale productienet) via een soort privé-sub-EAN met aparte telling (T1-3), komt men tot volgende situatie: de marktpartijen die actief zijn op het toegangspunt van de distributienetbeheerder moeten hun energie aankopen (leverancier) en het evenwicht bewaken (evenwichtsverantwoordelijke) voor de energie die via het distributienet stroomt.

Dit houdt in dat de leverancier zijn aankoop moet afstemmen op de productie van de productie-installatie. Er is dus een contract, en een bijhorende informatiestroom, nodig tussen elke leverancier en de producent.

Tevens moet ook elke evenwichtsverantwoordelijke een contract hebben met de producent, want deze laatste zal door zijn productiepatroon het evenwicht beïnvloeden.

Bij elke leverancierswissel op de toegangspunten tot het distributienet moeten bovendien alle contracten worden vernieuwd.

Meer nog: de leveranciers en de evenwichtsverantwoordelijken zijn niet alleen afhankelijk van de productie van de productie-installatie, maar ook van de afname van de andere verbruikers: de levering op het ene toegangspunt beïnvloedt immers de levering op het andere.

De onderlinge afhankelijkheid van verschillende betrokken commerciële partijen toegangshouders en evenwichtsverantwoordelijken in geval van een directe lijn met meerdere afnemers moet dan ook op de één of andere manier geregeld worden.

Het klopt dat de profielen van afname (afnemer) en injectie (producent) elkaar ook in geval van een directe lijn met 1 afnemer beïnvloeden. Er is dus ook dan reeds sprake van onderlinge afhankelijkheid van de verbruiker en de producent, en de daarbij betrokken marktspeleers.

De uitbreiding van deze situatie naar een situatie waarbij meerdere toegangshouders betrokken zijn, leidt echter tot een veel hogere mate van complexe afhankelijkheden, en betwistingen, ...

In geval er meerdere afnemers zijn, moeten de energieleveringen onafhankelijk van elkaar bepaald kunnen worden.

2) Moeilijk vaststelbare meetwaarden per afnemers

Er is ook een belangrijke impact op metering, in die zin dat de meetwaarden per afnemer moeilijk interpreteerbaar worden. Zodra verschillende afnemers, aangesloten op het net, achterliggend (i.e. via binneninstallatie) met elkaar verbonden worden, zijn de energiestromen gemeten door de teller van één afnemer niet meer noodzakelijk gelijk aan het verbruik van deze afnemer, maar kunnen deze energiestromen, via de doorverbinding, door een andere afnemer verbruikt worden, of zelfs via diens aansluiting terug in het distributienet worden geïnjecteerd. Dit leidt ertoe dat de meetwaarden per afnemer moeilijk interpreteerbaar worden.

CONCLUSIE

Het voldoen aan alle eisen is een grote uitdaging zodra er sprake is van meer dan één afnemer.

Het eigen toegangspunt tot het distributienet is vereist voor alle afnemers, omwille van belangrijke rechten en principes in de geliberaliseerde energiemarkt (zie hoger). De onderlinge verbinding van verschillende afnemers is dan weer enkel mogelijk als ofwel (a) daartoe toestemming van de DNB verkregen wordt, wat alleen mogelijk en verantwoord is als alle veiligheidsrisico's ondervangen zijn, ofwel (b) met wisselkoppelingen gewerkt wordt (technisch niet optimaal en evenmin concreet uitgewerkt op heden).

Maar zelfs in dat geval rijzen belangrijke markttechnische bezwaren, die niet zomaar ondervangen kunnen worden, en niet onderschat noch genegeerd mogen worden.

4.2.2. Buiten eigen site

VOORBEELD van decentrale productie-installatie met levering aan meerdere woongelegenheden, buiten eigen site:

WKK die woonwijk belevt, uitgaande van de veronderstelling dat de verscheidene kadastrale percelen niet in handen van dezelfde eigenaar, concessiehouder of opstalhouder zijn.

VAN TOEPASSING

- de vrije leverancierskeuze (art. 4.4.1 Energiedecreet)
- het principiële verbod van onderlinge verbinding van installaties met eigen toegangspunt tot het net (art. III.5.1.3 TRDE)
- de eis dat elke woongelegheden een individueel toegangspunt tot het distributienet heeft (artikel IV.2.1.4 TRDE)
- een toelating van de VREG voor de aanleg van de directe lijn(en) (art. 4.5.1, tweede lid Energiedecreet).

Het gaat dus om dezelfde eisen, behalve dat hier ook de toelating van de VREG vereist is.

Daardoor geldt ook dezelfde conclusie als voor de directe lijn op eigen site (de afnemers moeten een eigen toegangspunt tot het net hebben), maar daarbovenop is de toelating van de VREG vereist. De VREG weegt hierbij de risico's van de aanleg van de directe lijn af.

De beoordeling die de VREG hierbij moet maken, is beschreven in het Energiedecreet: de VREG houdt rekening met de risico's inzake inefficiëntie, de risico's inzake veiligheid, de impact op de nettarieven, de waarborg van de rechten van afnemers, de eventuele weigering van aansluiting op het net door de betrokken netbeheerder of een gebrek aan aanbod tot aansluiting of toegang op het net tegen redelijke economische of technische voorwaarden.

Anders gezegd: zodra een directe lijn buiten eigen site gelegen is, wordt streng gewaakt over het al dan niet ontstaan van ontwikkelingsgedrag, dat erg nefast is voor de efficiëntie van het net en de solidariteit van de financiering ervan (cf. ook advies SERV en Minaraad).

CONCLUSIE

Bovenop de conclusie geformuleerd op het scenario van directe lijn met meerdere afnemers op eigen site, geldt ook de vereiste voorafgaande toelating van de VREG.

De VREG beoordeelt bij elke aanvraag tot aanleg van een directe lijn buiten eigen site het risico inzake inefficiëntie, inzake veiligheid, de impact op de nettarieven en de waarborg van de rechten van afnemers.

Deze toelating zal enkel verleend worden als de risico's inzake inefficiëntie en inzake veiligheid onder controle zijn, en als de impact op de nettarieven aanvaardbaar is. Hiervoor kan verwezen worden naar de conclusie m.b.t. het scenario van een directe lijn aan één afnemer buiten eigen site.

4.3. Conclusie

De keuze van de decreetgever om een directe lijn op eigen site anders te behandelen dan een directe lijn buiten eigen site, omdat er minder risico's aan verbonden zouden zijn, heeft een zekere verantwoording (beperking van ontwijkingsgedrag), maar ook het onderscheid tussen beleving van één dan wel meerdere afnemers via een directe lijn is erg belangrijk.

In volgorde van stijgend gevaar op risico's van inefficiëntie, negatieve impact op de distributienettarieven (kostenreflectiviteit), en ontwrichting van de marktwerking:

1. Directe lijn op eigen site met 1 afnemer

- ➔ Hoewel deze vorm van distributie van elektriciteit een parallelle netstructuur uitmaakt (zie punt 2), wat een uitzondering vormt op het principe van distributie via het distributienet, wordt deze toegestaan, zelfs al is deze niet noodzakelijk op grond van de bevoorradingszekerheid van de afnemer. Eigenlijk gelden voor deze directe lijn wél volledig dezelfde bezwaren als voor elke andere directe lijn: er is ontwijkingsgedrag gelet op de huidige verbruiksgerelateerde tariefstructuur.

2. Directe lijn buiten eigen site met 1 afnemer

- ➔ Markttechnisch is dit weinig problematisch, maar de aanleg van een parallelle netstructuur is te vermijden als dit niet noodzakelijk is op grond van de bevoorradingszekerheid van de afnemer, omdat dit ontwijkingsgedrag uitmaakt: de investeringen die gemaakt worden door de distributienetbeheerder voor de aanleg van het distributienet, worden niet correct vergoed door de gebruikers ervan, toch in het kader van de huidige verbruiksgerelateerde tariefstructuur.

3. Directe lijn met meerdere afnemers (ongeacht of deze zich op eigen site, dan wel buiten eigen site bevindt)

- ➔ Er zijn enkele markttechnische bezwaren voor dit soort directe lijnen, naast al dan niet te ondervangen technische risico's en veiligheidsrisico's. Dit nog los van het te vermijden ontwijkingsgedrag (geldend voor alle directe lijnen in het kader van de huidige verbruiksgerelateerde tariefstructuur).